

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků

Bakalářská práce

Autor: **Kateřina Apeltauerová**

Vedoucí práce: Ing. Emil Kříž, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Apeltauerová

Specializace v pedagogice
Učitelství praktického vyučování

Název práce

Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků

Název anglicky

Evaluation of impact of a personality of a vocational training teacher to the level of practical skills acquired by students

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je popsat osobnost učitele odborného výcviku a praxe, jeho charakterové vlastnosti, osobnostní i kvalifikační předpoklady a na základě analýzy výsledků dotazníkového šetření charakterizovat důležité zásady při osvojování praktických dovedností.

Metodika

Práce se bude zabývat posouzením vlivu osobnosti učitele odborného výcviku a praxe na úroveň osvojených praktických dovedností žáků.

Teoretická část bakalářské práce bude sepsána na základě odborné literatury.

Praktická část bude zpracována metodou dotazníkového šetření, které je zaměřeno na učitele odborného výcviku a praxe. Na základě dotazníkového šetření bude použita analýza získaných výsledků. Cílem analýzy je zjistit, jak učitelé praktického vyučování působí na žáky a také jak ovlivňují motivaci k osvojování dovedností u žáků.

Doporučený rozsah práce

Podle pravidel bakalářských prací

Klíčová slova

Osobnost učitele, osobnost žáka, komunikace, dotazník, odborný výcvik, praxe, učitel praktického vyučování

Doporučené zdroje informací

DYTRTOVÁ, Radmila a KRHUTOVÁ, Marie. Učitel: příprava na profesi. Vyd 1. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-2247-2863-6

KALHOUT, Zdeněk, OBST Otto a kolektiv. Školní didaktika. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-170-3

KŘÍŽ, Emil. Základní principy didaktiky praktického vyučování pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory.

Praha: Česká zemědělská univerzita, institut vzdělávání a poradenství, 2018. ISBN 978-80-213-2846-4

NAKONEČNÝ, Milan. Psychologie osobnosti. Praha: Academie 2009. ISBN 978-80-200-1680-5

NELEŠOVSKÁ, Alena. Pedagogická komunikace v teorii a praxi. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0738-1

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – IVP

Vedoucí práce

Ing. Emil Kříž, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2020

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2020

Ing. Karel Němejč, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 23. 03. 2020

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou.

.....
(podpis autora)

V..... dne.....

Poděkování

Děkuji panu Ing. Emilovi Křížovi, Ph.D. za jeho ochotu, pomoc, cenné rady a odborné vedení při zpracování bakalářské práce.

ABSTRAKT

Učitel praktického vyučování ovlivňuje žáky v mnoha směrech především svojí osobností. V teoretické části bakalářské práce se věnuji především osobnosti učitelů praktického vyučování. Zvažuji, kdy může osobnost učitele zásadně ovlivnit žáka a jeho osvojení vědomostí i dovedností. Dále následuje kapitola komunikace. V této části se zabývám důležitostí verbální komunikace. Učitel musí umět správně artikulovat a komunikovat se žáky. Důležitá je i neverbální komunikace, kdy různými postoji i gesty mohou učitelé ovlivnit žáka, aniž by si to mnohdy uvědomovali.

V praktické části bakalářská práce na základě dotazníkového šetření poukazuje na diametrální rozdíl mezi žáky oborů vzdělání s výučním listem a žáky oborů vzdělání s maturitní zkouškou. Zjišťuji, že učitel odborného výcviku se těší větší oblibě než učitel praxe. Pozoruji souvislost s osobností učitelů odborného výcviku i praxe, která významně ovlivňuje a má dopad na žáky v oborech vzdělání s maturitní zkouškou.

Klíčová slova: Osobnost učitele praktického vyučování, osobnost žáka, komunikace, dotazník, praktické vyučování.

ABSTRACT

A practical training teacher influences students in many ways, particularly with his personality. In the theoretical part of this bachelor thesis, I am mainly focusing on personalities of practical training teachers. I am considering in which cases can the personality of the teacher affect the student and his ability to acquire knowledge and skills. This is followed by a chapter on communication, which is focused on the importance of verbal communication. A teacher must be able to articulate and communicate with students. Non-verbal communication is also important, since teachers can affect students with their stance and gestures, possibly even without being aware of it.

In its practical part, the bachelor thesis points out diametrical differences between students of educational programs ending with a vocational certificate and students of high schools ending with graduation. My findings are that a teacher of vocational training is more popular than a teacher of practical training. I am observing a connection between the personality of a teacher of vocational and practical training, which highly affects students in educational programmes ending with graduation.

Keywords: Personality of a teacher of practical training, student personality, communication, questionnaire, practical training

Obsah

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA	10
1.1 CÍL	10
1.2 METODIKA	10
2 OSOBNOST	11
2.1 Základní typologie.....	12
2.1.1 Hippokratova typologie.....	12
2.1.2 Jungova typologie.....	13
2.1.3 Kretschmerova typologie	15
3 OSOBNOST UČITELE PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ	18
4 OSOBNOST ŽÁKA	20
5 KOMUNIKACE	21
5.1 Verbální komunikace	22
5.2 Neverbální komunikace	22
5.3 Komunikace činem	24
6 VLASTNÍ PRŮZKUM	25
6.1 Cíl průzkumu	25
6.2 Zařízení, kde byl prováděn průzkum	25
7 DOTAZNÍK	26
7.1 Stanovení hypotéz	26
7.2 Dotazníkové šetření.....	26
7.3 Vyhodnocení stanovených hypotéz	45
ZÁVĚR	46
Seznam použitých zdrojů	47
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ	49
SEZNAM PŘÍLOH	50

ÚVOD

Toto téma jsem si vybrala z důvodu své zkušenosti, jak osobnost učitele dokáže žáka formovat a inspirovat.

Učitel je jedním z důležitých aktérů, který nás ovlivňuje v nejdůležitějším období našeho života od mateřské školy až po vysokou školu. Právě učitel dokáže častokrát namotivovat své žáky a ukázat jim správný směr. Pro mnoho lidí, kteří jsou dnes v běžném pracovním procesu, byl inspirací právě učitel. Ať už se jedná českého jazyka, dějepisu nebo praktického vyučování. Učitelé žáky mnohdy natolik namotivovali, že se sami stali učiteli nebo odborníky v jiných oborech. Ale jak učitel může motivovat, tak může i velmi demotivovat. V těchto případech hraje zásadní roli osobnost a přístupy učitele. To jak se učitel chová, a komunikuje v hodinách i mimo ně k žákům, ovlivňuje určitou část jejich osobnosti. Mállokterý učitel si to plně uvědomuje. Je velice důležité, aby si toto riziko učitelé plně uvědomili.

Cílem práce je poukázat na to, jak osobnost učitele dokáže ovlivnit žáky. Práce je převážně zaměřena na učitele praktického vyučování, který stráví nejdelší čas se žáky středních odborných škol a středních odborných učilišť. Učitelé odborného výcviku a praxe mají velký vliv na to, zda žáci budou pokračovat ve svých oborech. Jestli je dokáží k tomu namotivovat a nebo je naopak odradit.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První je teoretická část, která je psána na základě odborné literatury. Poukazuji tam na důležitost osobnosti učitelů praktického vyučování a komunikaci mezi nimi a žáky. V praktické části bakalářské práce jsem na základě dotazníkového šetření vytvořila dotazník. Ten jsem rozdala mezi žáky, vyhodnotila a analyzovala.

V teoretické části se zabývám typologií osobnosti jako takové. Zjišťuji, kdy se například osobnost formuje, jak důležité je mít kvalitní zázemí. Sleduji originalitu každého i přes to, že žijeme v rodinách. Dále popisuji osobnost učitelů. Jejich vliv na různé rysy osobnosti žáka. Zvažuji, kdy poznáme tu pravou osobnost našich učitelů. V práci studuji i další vlivy na osobnost žáků, např. z jakého prostředí pochází, jakého jsou etnika a zda se jim doma rodiče věnují. Hlavní kapitolou je učitel praktického vyučování. Dozvídáme se, jak právě učitel praktického vyučování ovlivní své žáky, aby pokračovali ve svém oboru, který studují. Popřípadě jak vůbec žáci vnímají své učitele odborného výcviku či praxe. Na učitele praktického vyučování jsou mnohdy kladeny větší nároky než na jiné učitele.

V praktické části bakalářské práce je můj vlastní průzkum prováděný dotazníkovým šetřením. Jeho cílem je poukázat, jak osobnost učitelů praktického vyučování působí na žáky. Průzkum se vztahuje na dvě kategorie škol. Rozhodně jsou překvapující diametrální výsledky u obou kategorií škol.

1 CÍL A METODIKA

1.1 CÍL

Cílem bakalářské práce je posoudit, jak osobnost učitele praktického vyučování je důležitým kritériem pro kvalitu jeho výuky. Kdy žáci jsou přímo ovlivňováni po dobu několika vyučovacích jednotek jeho osobností. Dále jak moc osobnost učitele praktického vyučování dokáže ovlivnit osvojené dovednosti a vědomosti u žáků.

1.2 METODIKA

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretickou část jsem psala na základě odborné literatury. Obsahuje vysvětlení pojmu osobnost a rozdělení osobnosti podle tří základních typologií. Dále se věnuji osobností učitele praktického vyučování a žáka. Teoretickou část uzavírá kapitola o komunikaci.

Praktická část je na základě dotazníkového šetření následně rozdělena do dvou kategorií škol, respektive jejich žáků (žáku SOŠ a žáků SOU). Dotazníkové šetření jsem provedla na jedné střední odborné škole v Turnově v Libereckém kraji. Na otázky celkem odpovědělo 94 respondentů. Z toho 50 žáků SOŠ a 44 žáků SOU. Žáci byli z různých oborů a ročníků. Věk respondentů se pohyboval kolem 16-22 let.

2 OSOBNOST

Existuje mnoho různých přístupů ke zkoumání osobností. Některé se doplňují a jiné jsou zase v rozporu. Nyní je také dobré se zamyslet nad otázkou, zda se osobnost dědí nebo zcela závisí na prostředí. Jestli je osobnost aspoň z části dědičná, pak má učitel své přesné hranice. Pokud je osobnost z větší části získaná, tak tyto hranice jsou volnější. Odpovědi získáme v prvních rocích života. Víme, že každý je jedinečný a má jinou osobnost, i když to jsou třeba sourozenci. Jeden jako malé dítě mohl být klidný a radostný, druhý byl energický a plačtivý, i když měli stejnou výchovu, prostředí a těšili se stejnému zdraví. Je zřejmé, že tyto vlastnosti se projevují již v raném věku, tak pravděpodobně více působí dědičnost než učení. Otázkou je, zda nejde jen o povrchní odlišnosti v chování, které jsou brzy, jakmile dítě začne reagovat na vnější svět a začne probíhat učení, nahrazovány trvalejšími vlastnostmi (Fontána, 2003).

Na tuto otázku odpověděl zajímavý pokus, který byl zahájen před více jak 30 lety v New Yorku americkými pediatry Thomasem, Chessovou a Birchem. Vybrali si počáteční vzorek 11 dětí ve věku 12 týdnů. Ve spolupráci s rodiči je doma podrobně sledovali a hodnotili je v řadě vlastností chování. Až 65% respondentů může být v tomto věku přiřazeno do níže pojmenovaných skupin.

První skupinu (40% respondentů) tvořily děti snadno vychovatelné. Znakem této skupiny byla pravidelná tělesná zátěž, velká přizpůsobivost, charakterově přátelské a pozitivní citové ladění, dále přiměřená reakce na dané podmínky.

Druhou skupinu (10% respondentů) tvořily děti obtížně vychovatelné. Tato skupina se vyznačovala nepravidelnou tělesnou zátěží, negativní reakcí na nové osoby a okolí, celkově nevlídným chováním a přehnaně citlivou reakcí na popudy (vzurné chování v situacích, které nebyly řešeny podle nich).

Třetí skupina (15% respondentů) tvořily děti pomalu reagující. Ty měly nejmenší tělesnou zátěž, vyznačovaly se malou přizpůsobivostí, měly sklon podléhat situacím, s globálně špatným citovým naladěním a pomalejší reakcí (Fontána, 2003).

Výše popisované rozdílné chování označujeme pojmem **temperament**.

Temperament dle německého psychiatra Kretschmera, představuje celkovou osobnost člověka a je považován za předem určený, vrozený, přítomný od narození. Ovlivňuje rychlost paměti, myšlení, pohyblivost vnitřního prožívání, hloubku a střídání citu, mimiku a pantomimiku (Hartl a Hartlová, 2010).

Dalším důležitým psychologickým pojmem pro pedagogiku je rys osobnosti. Utváří se díky temperamentu a charakteru. Definicí pro charakter jsou především morální požadavky, kdy jedinec jedná a chová se, jak je to společensky dáno (Dvořáček, 2004).

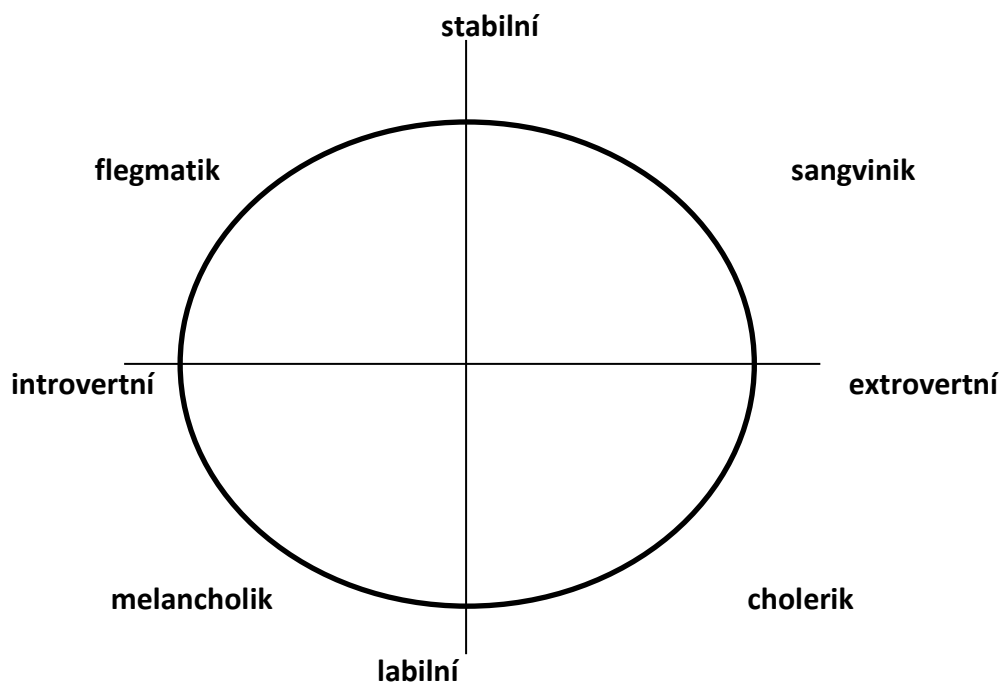
2.1 Základní typologie

Typologie osobnosti, rozdělení osob do skupin podle určitého kritéria, znaků a souboru znaků. Například kategorizace podle tělesné konstituce – astenický, atletický, pyknický typ (Ernest Kretschmer) nebo zařazení do skupin podle typu tělesných šťáv v organismu (hlen, krev, žluč a černá žluč) – Hippokratova typologie osobnosti.

2.1.1 Hippokratova typologie

Pojmy jako choleric, melancholik, sangvinik a flegmatik nám jsou dobře známy. Ale abychom tyto čtyři temperamenty získali, použijeme kombinaci extroverze s introverzí (Jungova typologie) a labilitu se stabilitou (Eysencková typologie).

Obrázek 1 Typologie hippokrata (zdroj: internet)

Tyto temperamenty sahají svou historií až to antického Řecka, kde jejich autor Hippokrates našel souvislost s tělními tekutinami. Každý jednotlivý typ byl spojován s určitou tekutinou, které v těle bylo nadbytečně moc. Sangvinikova byla krev, choleric žluč, flegmatika hlen a melancholika černá žluč.

Musíme brát na zřetel, že čisté typy jsou opravdu jen výjimkou. Na rozdíl od míchaných typů se ten čistý typ nedokáže adaptovat různým podmínkám. Náš temperament je sice smíšený, ale k jednomu máme větší náklonost než k ostatním.

Sangvinik se váže k přírodnímu elementu vzduch. Názorným sangvinikem je stabilní extrovert. Je to člověk, co k životu potřebuje jiné lidi. Je živý, je ho všude plno, velmi společenský a ve svém okolí je oblíbený. Záhuba pro tento typ jsou přesně dány hranice, nesvoboda a rutina. Negativní vlastností tohoto temperamentu je, že rozhodně nedomyslí důsledky svých činů. Není na něj příliš spoleh. Je egoistický a rozhodně si nepřiznává své chyby.

S ohněm je vázán choleric. Osobnost s dominancí cholera velice rychle jako oheň vzplane a stejně tak rychle i uhasne. Řadíme ho do labilního extroverta. Reakce cholera nejdou moc dobře odhadnout, protože i sebemenší podnět ho může vytočit a jindy nad tím problémem mávne rukou. I choleric má své ne zrovna pozitivní vlastnosti. První je ta, že on musí mít vždycky pravdu. Je příliš netrpělivý a všechno musí mít hned. Rozhodně s komunikací s ostatními lidmi nevyhrává.

Element vody a stabilní introvert je spojován s flegmatikem. Na rozdíl od výše zmíněných typů je flegmatik vyrovnaný, uvážlivý a dobře soustředěný. Jeho negativní vlastnosti jsou neprojevení dostatečně svých emocí, nemá v sobě tu životní jiskru. Je vnímán spíše, jako člověk, který se práci vyhýbá a není mu cizí se sem tam ulít. Zodpovědnost za svůj život nerad přebírá.

Melancholik je přiřazován k elementu země. Je labilní introvert. Hluboce prožívá i sebemenší situace, které by ostatní vůbec nevnímali. Tento typ je nenáročný, tichý a hloubavý. Negativní vlastnosti melancholika jsou všude přítomné problémy, i když ve skutečnosti žádné nejsou. Bývá velmi přecitlivělý a zranitelný. Do této skupiny patří nerozhodní lidé. Vůči sobě a ostatním je příliš perfekcionista.

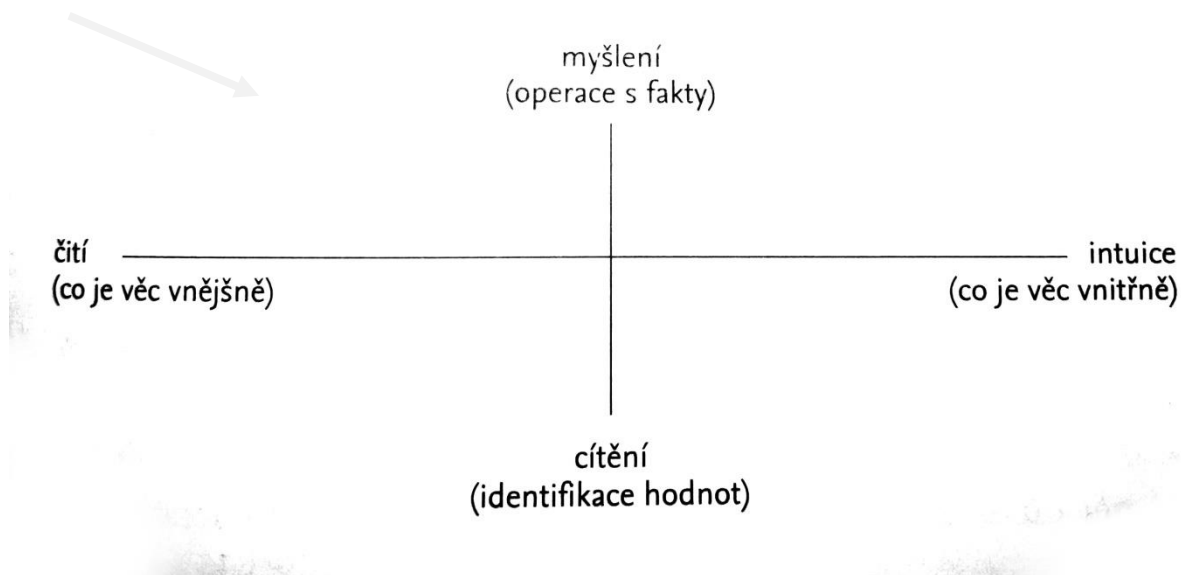
Nesmíme zapomínat, že i přes množství testů na temperament máme od každého něco a že nejsme jen čistým typem.

2.1.2 Jungova typologie

C.G. Jung byl autorem typologie introverze a extroverze. Svoji typologii sestavil z pozorování jiných typologií, ze svých vlastních zkušeností a teorie psychiky. Abychom pochopili jeho typologii, je potřeba stručně zmínit jeho teorii psychiky.

Podle Junga rozlišujeme čtyři psychické funkce – racionální myšlení a cítění. Iracionální čítí a intuice. Samotné čítí a intuice jsou spojovány s dojmy bez hodnocení. Propojením čítím s myšlením jsou zkušenosti získané z pozorování či pokusem neboli empirie (Průcha, Walterová a Mareš, 2001). Dále myšlení propojené s intuicí nastává tzv. intuitivní myšlení neboli spekulace. Myšlení rozpoznává pomocí poznatků co je správné či špatné. Cítění zase pomocí emocí co je příjemné nebo nepříjemné. Cítění často vnímáme spíše za iracionální (Nakonečný, 2009).

Obrázek 2 Vizuální popis čtyř psychických funkcí viz. obrázek č.2 (Nakonečný, 2009)

I když víme, že racionální a iracionální funkce jsou protiklady, tak se v mnohém doplňují. Je-li člověk vědomě iracionální tak je ve stejné době nevědomky racionální, a naopak. Rozpoznání zmíněných funkcí je důležité pro určení dvou základních typů - extraverte a introverte (Nakonečný, 2009).

Při sledování lidí si můžeme povšimnout, že někteří jsou soustředěni na sebe a druzí spíše na prostředí kolem nich. V typologii osobnosti jsou pojmenováni jako introvert a extrovert. I když jsou pro ně vzory určitého chování, co v nich znázorňuje zaměření na životní energii, jinak řečeno libida. Vzorové libido pro introverta je vnitřní pozornost na sebe samého. Naopak pro extroverta je toto libido vnější pozornost na lidi kolem sebe nebo jejich prostředí (Nakonečný, 2009).

Dle modernějších experimentů víme, že lidé, kteří jsou uzavřenější do sebe tzv. introverti, co zrovna mají těžké období života, vyhledávají sociální společnost. Naopak lidé extroverti, které vždy zajímá svět kolem nich i jeho novinky či problémy, tak v těžkých životních situacích se uzavírají do sebe (Nakonečný, 2009).

Typické pro extroverta jsou tyto vlastnosti: velmi společenský, rád je středem pozornosti, více zájmu věnuje nejen věcem kolem sebe, ale i lidem. Lpí na názorech druhých lidí, obvykle je velmi praktický člověk, umí se přizpůsobit, je čínorodý, k ostatním lidem je velmi otevřený a přístupný (Nakonečný, 2009).

Pro introverta je opak pravdou, ten je spíše: pasivní, uzavřený a nepřístupný vůči ostatním lidem, více ho zajímá jeho vnitřní svět a jeho maličkost. Prostředí a lidi kolem něj ho více

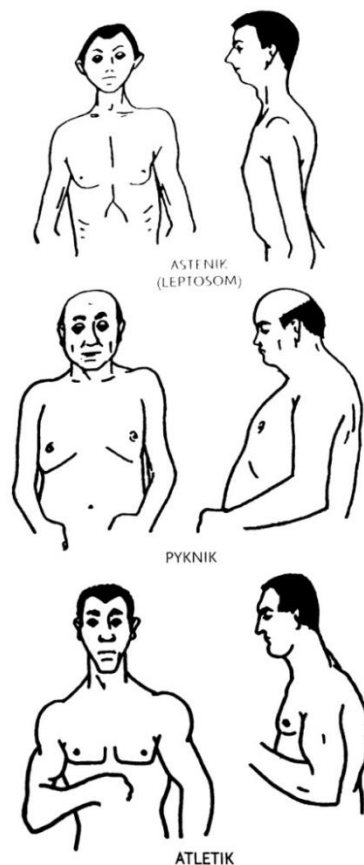
méně otravují, je uzavřený, téměř nekomunikativní, má plno zábran a v jednání s lidmi je váhavý a nedůvěřivý. Má bujnou představivost a fantazii (Nakonečný, 2009).

Oba tyto typy lidí jsou propojeny. Nikdo není čistým introvertem ani extrovertem. Záleží člověk od člověka, který z nich má dominantnější ze zmíněných funkcí (Nakonečný, 2009).

2.1.3 Kretschmerova typologie

Kretschmerova typologie byla zakládána na sledování lidí, které zařazoval podle třech tělesných konstrukcí, pro které byly určité psychické onemocnění. Kretschmer měl hypotézu, že mezi psychickou normalitou a jejím onemocněním existuje plynulý přechod. (Psychická normalita přirozeně přechází v onemocnění). Všiml si zejména toho, že osoby vyhublé, šlachovité (tzv. astenické stavby těla) mají sklony ke schizofrennímu onemocnění. Též si všiml, že lidé více kulatého typu těla (tzv. pyknická stavba těla) trpí více cyklofrenií. Podle Kretschmera tu je spojení mezi těmito tělesnými konstrukcemi a konkrétního charakterového typu, ale spíš to je o genetice a jejich typech temperamentu. Tyto souvislosti byly Kretschmerem z části potvrzené, díky pokusům a jejich statistikou. Poté Kretschmer svou hypotézu objasňuje tím, že spojení mezi typem těla a typem „charakteru“ je účinek biochemického faktoru. V konečné myšlence jde jen o psychofyzické typy a jejich běžné možnosti (Nakonečný, 2009).

Obrázek 3 Kretschmerovo rozdělení podle tělesných konstrukcí (Nakonečný, 2009)

Obr. 14 Základní typy stavby těla (podle Kretschmera)

2.2 Osobnost učitele

Osobnost učitele je obecným modelem osobnosti člověka. Pedeutologie (věda o osobnosti učitele) zkoumá jeho osobnost dvěma přístupy – normativní a analytický. Přístup normativní určuje jaký má učitel být, aby byl úspěšný. Pro přiblížení k ideálu učitele je potřeba využít deduktivní metody, která je spojena právě s normativním přístupem. Analytickým přístupem zjišťujeme konkrétní charaktery a vlastnosti učitelů, kdy využíváme metody indukce. Rozbor dotazníků o učitelích od žáků, sebehodnocení a sebereflexe učitelů apod. (Dytrtová, Krhutová, 2009).

Nejlépe poznáme osobnost učitele v akčním školním prostředí, v reálných interakčních situacích, kde se učitel projeví se všemi svými charakterovými vlastnostmi.

V akčním prostředí je možné odhalit **psychickou odolnost**. Náhled na problémovou situaci a zjištění podstaty problému. Řešení situace je rozdílná dle kreativity, operativního myšlení a inteligence učitele.

Adaptabilita - přizpůsobení se situacím a **adjustabilita** - dovednost, vymýšlet jiná řešení v různých situacích.

Schopnost osvojovat si nové poznatky, nové proškolení, otevřenost vůči dalším poznatkům, řízení svých vnitřních a vnějších aktivit.

Sociální empatie - vcítění, porozumění emocím a motivům druhého člověka a **komunikativnost** (Mikšík, 2007).

Jakou osobností má být učitel? Důležitá otázka, kterou by si měli klást na srdce ti, kteří připravují budoucí učitele na jejich profesi. Učitelova osobnost velkým dílem ovlivňuje rozvoj dítěte během jeho školní docházky, která položí žákovy základy perspektivního celoživotního vzdělávání. Odpovědí pro tuto otázku je učitel-odborník. Právě tento učitel-odborník má být empatický, dobře připraven vnímat a utvářet osobnost žáka, vycházet z jeho přirozenosti. Odborník, který bude schopen svým pedagogickým působením rozvíjet možnosti, schopnosti a dovednosti žáků. Emocionální inteligence je jednou z důležitých vlastností osobnosti učitele. Atmosféru ve třídě, kde učitel působí ovlivňuje jeho rozhodování, chování, interakční projevy, učitelova psychika, temperament a frustrační odolnost (Dytrtová a Krhutová, 2009).

Požadavky společnosti se v současné době rychle mění a učitel na ně musí pružně reagovat a orientovat se v nových poznacích. Z tohoto důvodu je pedagogická profese aktuálně předmětem mnoha výzkumů. Nároky na učitele stoupají v oblasti výchovně vzdělávací činnosti. Musíme si uvědomit, že práce učitele nemůže být nikdy jednoduchá a je neopakovatelná, proniká a hluboce zasahuje do života žáků. Bohužel je řada skutečností a situací, které učitelům jejich každodenní práci ztěžují. Příkladem jsou nespolupracující rodiče (Nelešovská 2005).

Kdo je dobrý učitel? Učitel, který rozumí dětem, vnímá a řeší jejich dětské radosti i trápení, umí se s nimi přátelit, práce s dětmi a mladistvými mu činí radost a naplňuje ho toto poslání a nezapomíná na to, že i on sám byl žákem.

Hlavní je být upřímným a dobrým rádcem svých žáků a proto tyto vlastnosti jsou nezbytnou součástí učitele a měly by se rozvíjet. Dobrý učitel by se měl dobře orientovat ve svém pedagogickém zaměření, svůj obor má mít rád a dále se v něm vzdělávat.

Pravdivá jsou slova učitelů z praxe – troufám si říci, že jsou velmi důležitá a každý by si je měl čas od času připomenout: „Snaž se, aby děti chodily do školy rády. Práce a námaha, které jsou na ně kladeny, budou jimi zvládnány, když budou vědět, co budou ve vyučovací hodině dělat. A nejenom v té jedné hodině – i v hodinách následujících. Je třeba, aby věděly, proč to budou konat a jakým způsobem bude tato práce vedena a organizována. Povzbuzuj děti co nejvíce pochvalou. To dodává sebevědomí, jistotu, chuť do další práce, inspiraci. Tresty ukládej uváženě. Dítě má pochopit, že trest je zasloužený, spravedlivý a že je trestáno proto, že ho máš rád a chceš ho přivést na správnou cestu. Buď vytrvalý, nesobecký ve vztahu k ostatním tvým kolegům. Dívej se do budoucna, tam je osud dětí, které jsou ti dnes svěřeny. Tam je perspektiva našeho národa a státu“. I v těchto výrocích je zahrnuto umění komunikovat (Nelešovská, 2005).

Tyto vlastnosti osobnosti učitele jsou definicí pro všechny učitele veškerých typů škol - od mateřských, základních, středních a dokonce i vyšších odborných či vysokých. Tito všichni společně vytvářejí a významně ovlivňují osobnosti žáků a studentů.

3 OSOBNOST UČITELE PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ

Každý jsme jedinečný a přirozeností každé osobnosti jsou kladné i záporné rysy. Jak víme tak učitel praktického vyučování je jedním z hlavních činitelů ve výchovně vzdělávacím procesu ve vzdělávání po základní škole a proto by se měl s výše uvedenými charakteristickými rysy osobnosti ztotožnit (Kříž, 2018).

Má mít jako pedagog převážně kladné rysy. Jeho osobnost by co nejvíce měly charakterizovat tyto rysy. Temperament, schopnosti vytyčení cílů, motivační aspekty, potřeby, zájmové činnosti, praktické dovednosti i vědomosti, postoje a pracovní návyky.

Osobnost učitele praktického vyučování je prvním z činitelů.

Druhý činitel je **funkce učitele** praktického vyučování, které by měl splňovat a to dvě základní role.

Role odborníka. Učitel by měl být specialistou ve svém oboru, aby kvalitně své žáky připravil na profesi, kterou budou po škole vykonávat. Také je velmi důležitá jeho praxe v oboru. Učitelé praktického vyučování, kteří získali odpracovanou praxi ve svém zaměření, mají větší výhodu než ti, kteří jdou učit hned po absolvování školy.

Role výchovného pracovníka. Vzdělávací a výchovný proces probíhá na všech typech škol. Právě výchovná funkce významně charakterizuje učitele odborného výcviku. Jelikož on prožívá v učební skupině s žáky mnoho času a tudíž si může dovolit individuálnější přístup. Společně tráví mnohdy čas i mimo výuku a výchovný vliv je stále uplatňován (Kříž, 2018).

Vytváření dovedností je třetím činitelem. Vzdělání učitele, ať středoškolské nebo vysokoškolské, automaticky neznamena, že též ovládá i praktické dovednosti. Právě praktické dovednosti jsou důležitým předpokladem pro kvalitní předání dovedností a postojů žákům, za které je učitel zodpovědný. Zde hraje hlavní roli osobnost učitele. Má významný vliv zda-li budou žáci pokračovat ve své profesi. Svou motivací je naučí svůj obor mít rád a i dále se v něm sebevzdělávat (Kříž, 2018).

Čtvrtým činitelem je **autorita učitele**. Hlavním podílem je charakter učitele. Dovede-li učitel praktického vyučování nejen vysvětlit danou problematiku, ale především naučit a předat praktické dovednosti.

Posledním činitelem je **kvalifikace učitele**. V dnešní době je více kladen důraz na vzdělání učitelů praktického vzdělání více než kdy před tím. Výhodou plně kvalifikovaných učitelů je umístění do vyšší platové třídy. Z těchto důvodů je již nyní téměř samozřejmostí, že si učitelé praktického výcviku své vzdělání stále doplňují a rozšiřují.

Odpovídající vzdělání na střední škole či na vyšší odborné škole nebo na vysoké škole, znalost oborů, pracovních postupů a technologií. Pedagogická kvalifikace s doplňujícím pedagogickým vzděláním v akreditovaném bakalářském studiu pro učitele praktického vyučování nebo pro učitele odborných předmětů. A závěrem kladný vztah k danému oboru

vzdělávání, k práci s mladými lidmi, která se odlišuje od práce s dospělými pracovníky na jiných pracovištích (Kříž, 2018).

Kromě vlastností osobnosti učitele ovlivňuje vztahy typologie osobnosti učitele, která má tři kategorie.

Učitel manažér je typický svým korektním chováním, systematickou organizací práce a hodiny, charakteristickým povzbuzováním žáků a svou výkonností.

Učitel faciiliátor je zaměřený na individuální výuku a metody učení, kde empaticky vnímá jeho zájmy a potřeby.

Učitel pragmatik při výuce více aplikuje učivo do praxe a jeho cílem je praktické dosažení znalostí a pochopení probíraného učiva.

Tyto styly vnímáme všechny jako pozitivní. Nelze tedy posoudit, zda-li je jeden lepší než-li druhý. Záleží na učiteli, jaký styl je mu vlastní a je bude styly při své výuce kombinovat a používat (Dytrtová, Krhutová, 2009).

Máme mnoho typologií učitelů v odborných literaturách od Caselmannové typologie (autoritativní a sociální typ učitele) po Lewinovu typologii (výchovné styly – autoritativní, liberální a demokratický styl učitele). Typologie sděluje převládající profesní i osobnostní vyjádření učitelů.

Ale typologie vedou ke škatulkování, jsou dobré ke srovnávání charakteristik učitelů, ale také je můžeme použít jako sebereflexe pro profesi učitele.

Učitel a jeho profesionalita se odvíjí od **modelu chování**, který vyjadřuje perfektního učitele. Známe ho taky pod pojmem jako **vyučovací chování**. Jsou dvě dimenze, co mohou vyjádřit model vyučovacího chování učitele.

První dimenze profesního chování učitele je **etická dimenze**. Ta se činí ve spojitosti k pedagogickému aktu. Vztahu vyučovanému předmětu, jestli k němu má učitel pozitivní nebo negativní přístup. Zda dokáže srozumitelně pomocí nonverbálního či verbálního projevu naučit. Zásadním bodem je vztah a přístup k žákům a rodičům. Postoj ke své profesi a jak ji vnímá. Projevuje se ve spojitosti s emocemi (zda je empatický, tolerantní, jestli má sociální vnímání) a i ve spojitosti osobních vlastností. Je důležité jaké má přístupy k řešení problémových situací, posuzování subjektů a jevů. Zájem o problematiku společnosti a jeho postavení vůči nim. Druhá je **odborná dimenze** vyučovacího chování. Tu vidíme jako způsob vedení třídy, zda učitel má spíše direktivní nebo demokratický přístup. Jak pedagog dokáže komunikovat. Jeho náhled didaktického vyučování, výběr stylu vyučování (liberální, demokratický či autoritativní styl) i jeho rituály, které praktikuje ve výuce. Jestli jako expert dokáže prakticky vyřešit výchovný problém. Jeho vědomosti ohledně vyučovacího předmětu, zda jejich využívá rozsah, hloubku a struktur předmětových znalostí a mezipředmětových vztahů (Vašutová, 2002).

4 OSOBNOST ŽÁKA

Osobnost žáka se vytváří z různých činitelů, ale největší vliv mají rodiče. Některé osobnostní rysy dítě dědí. Činitelé ovlivňující osobnost žáka jsou například: rodiče vychovávající stejné vlastnosti u svých potomků. Děti napodobují chování a vlastnosti svých rodičů, vnímají je jako vzor. Rodiče přenášejí své afekty na děti (např. agresivní rodič přenáší agresi na žáka a ten ji pak aplikuje na spolužáky). Žáci, tak i jejich rodiče ovlivňuje jejich prostředí, kde žijí i jejich kultura a etnikum (Nakonečný, 1968).

Z nejdůležitějších složek vývoje osobnosti podle Eriksona je u dítěte rozvíjet důvěru (pozdější forma Eriksona naděje). Dítě se učí důvěry už od raného stádia. Důvěřující naděje je celoživotním základovým kamenem k citovým vzbám k lidem, na které jsme postupem života vázáni. V tomto ohledu na učitele. Pokud si dítě tuhle složku neosvojí, je ohrožen nejzávažnějšími duševními poruchami (Říčan, Krejčířová a kolektiv, 1997).

Rozvoj osobnosti, důvěry i rozvíjení kreativního tak i aktivního přístupu k realitě a utváření názorů na určité kultury je cílem výchovně-vzdělávacího procesu. Pedagog by proto měl nahlížet na žáka z různých úhlů (Jůva, 2001).

V moderním školství (od přelomu 19. a 20. století) je velká problematika v tom, aby všední vyučování nebylo pouhopouhé memorování velkého obsahu nepotřebných informací, vědomostí a jistých dovedností, které v běžném ani v profesním životě žáci neupotřebí. Mnohdy se nebere zřetel na rozvoj osobnosti žáka jako individuum, ale jen na valnou hromadu, co navštěvuje školu za účelem osvojit si a odejít. Na druhu stranu, aby žáci neopouštěli školy sice šťastní, ale za to s nulovými vědomostmi (Vališová, Kasíková a kolektiv, 2007).

Je totiž hodně opomínaná důležitost komunikace a schopnost navázat sociální vazby se žáky či s mladými lidmi, které jsou nepostradatelnou podmínkou pro každého člověka, který vykonává práci s dětmi (Karnsová, 1995).

5 KOMUNIKACE

Komunikace je nejstarší způsob dorozumívání mezi lidmi a zvířaty. Dorozumívání se je chápáno jako vnitrodruhová záležitost. To znamená, že vysílatel a odběratel jsou stejného druhu. Tato definice platí pro obecnou komunikaci zahrnující jak lidi, tak i zvířata (Nakonečný, 1999).

Lidská komunikace umožňuje sociální život pro všechny lidi v mluvené i psané formě. Prostředkem komunikace jsou nejen gesta, slova, ale i chování jako takové. Podle J.W. Vandera Zandena je komunikace prostředek pro lidi, kteří dávají najevo své ideje, postoje a emoce, nebo předávají své informace druhým (Nakonečný, 1999).

Pro školství je důležitá sociální komunikace, která má klíčovou roli v účinnou, efektivní výuku a správně stanovené cíle pro individuální předpoklady jednotlivých žáků. Nedílnou částí sociální komunikace je pedagogická komunikace. V mezilidských vztazích, pedagogická komunikace, je velmi důležitá (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Kdyby měl učitel komunikovat s každým žákem individuálně, tak by nic nikdy nenaučil. Bohužel na to je příliš málo času. I kdyby se učitel snažil sebe víc tak by nedokázal pomoci všem žákům, co ji potřebují. A i kdyby se to učiteli dařilo, nevydržel by tento záprah do nekonečna. Hrozilo by mu nejpravděpodobněji tzv. syndrom vyhoření. Proto je nejvíce účinné jak po psychické, tak i po časové stránce pracovat s dětmi, které mají mnoho společného (Karnsová, 1995).

Jak už bylo řečeno, pedagog nemůže vždy komunikovat se žáky jako s jednotlivci, tudíž pedagogická komunikace je v mezích charakterizována jako masová komunikace. To znamená, že učitel je nejvíce času v roli komunikátora a jiné subjekty, nejčastěji žáci jsou v roli příjemců (Průcha, 1997).

Též musíme brát v potaz další pozoruhodný znak pedagogické komunikace, která bývá opomíjená v teorii pedagogiky. Tímto znakem jsou učitelé, kromě učitelů prvního stupně základní školy, kteří vyučují ve více třídách. Tudíž komunikují nejen s jednou skupinou, ale s mnoha různými skupinami, které se vyznačují nejen s odlišností věku, ale i charakterem třídy. Z průzkumu, který vykonával pan profesor Průcha (1989e) bylo zjištěno počet žáků s kterými učitel komunikoval, během jednoho školního roku. Výsledkem bylo, že na jednoho učitele připadá 226 vyučovaných žáků (Průcha, 1997).

V komunikaci je též nedílnou součástí sociální styk, kde uplatňujeme tři stanoviska. První je vzájemné působení a ovlivňování, který má termín jako interakční hledisko. Dále je komunikační hledisko, kde se uplatňuje sdělování informací. V neposlední řadě máme vnímání lidí kolem sebe ve vztahu právě probíhajících komunikačních aktivit pod termínem percepční hledisko.

Komunikace je v blízkém vztahu s interakcí, kdy při společných činnostech navzájem působí. Nikdy to však nejde bez emocí. Na rozdíl od nich je percepce jednotlivě jiná a výběrová.

Pedagogická komunikace využívá různých forem sociální komunikace. Jsou to především verbální, neverbální (nonverbální) formy a komunikace činem (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

5.1 Verbální komunikace

Nejvíce používána pro mezilidskou komunikaci je právě verbální komunikace. J Křivohlavý (1989) a další autoři upozorňují především na tyto charakteristiky verbální komunikace.

První charakteristikou je **intenzita hlasu**, kde uplatňujeme změny **hlasitosti projevu**. Dále **tónová výška hlasu**. Pro žáky je mnohem více příjemná hluboká tónina hlasu. Během komunikace je lepší měnit určité tóniny hlasu. Následuje **barva hlasu**, která závisí na momentálním psychickém a fyzickém stavu člověka. **Délka projevu** je další v řadě charakteristiky. Ve výuce je důležité si zorganizovat, jak dlouho bude mluvit žák a jak dlouho bude hovořit učitel. Významná charakteristika je rychlost **mluveného projevu**. Pokud učitel bude mluvit příliš rychle, žáci nebudou rozumět tomu, co jim vykládal. Při výkladu je neméně důležité frázování, přiměřené **přestávky a pauzy v řeči**, čím se stává sdělení mluvího srozumitelnější. Zmíněná pauza nebo přestávka v řeči může být vyplněná tichem nebo akustickým šumem tzv. **akustická náplň přestávek**. V ústním projevu je jazykový projev učitele velkým vzorem a je potřeba vyjadřovat se přesně, nekomolit části slov a dopouštět se co nejméně chyb a agramatismů. V této charakteristice se soustředíme na přesnost řeči. V závislosti na komunikačních pravidlech je důležitý způsob předávání slova v průběhu řeči či výkladu (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

5.2 Neverbální komunikace

Komunikace, kde je předmětem řeč těla. Může být záměrná i nezáměrná. Je sdělována mimikou, gestikulací nebo postojem těla. V celosvětovém měřítku v mezilidského styku je mimický projev až 55% na rozdíl od slovního, kterého je jen 7% (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

U malých dětí ještě nejsou tolik rozvinuty slovní postoje a hlavně slovní zásoba, kterou by mohli vyjádřit své pocity či emoce, tak u nich je neverbální komunikace velmi důležitá (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

K odstranění chyb vnímání druhých (sociální percepce) ze strany učitele k žákům a naopak je vědění o nonverbální komunikaci klíčový bod, který by mohl pomoci (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Máme několik druhů neverbální komunikace. Sdělovány jsou pohledem, výrazem obličeje, pohyby, fyzickými postoji, gesty, dotyky, vzájemným přiblížením a oddalováním a úpravou zevnějšku (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Sledování pohledy. Oči jsou oknem do duše. Prozradí mnohé o druhém člověku, jeho osobnost, psychický stav atd. V pedagogice je tento druh neverbální komunikace nejvíce používán a také je nejdůležitější. Jakmile učitel žáka zaujme, je mu sympatický, žák učitele bude očima vždy vyhledávat. Naopak učitel, který je žákovi nesympatický a nemá učitele příliš v lásce, jej nebude vyhledávat téměř žádný oční kontakt. Zkušený učitel dokáže z očního kontaktu vyčíst, zda je žákem obdivován nebo naopak nenáviděn. Učitel by měl znát, že čím delší je oční kontakt, tak tím je interakce mezi nimi pozitivní. Pedagog by určitě neměl třídit žáky podle toho, zda mu jsou sympatický nebo ne (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Mimika neboli sdělování výrazem obličeje. Nejčastěji jde o projevení emocí či pocitů. Z mimiky lze rozpoznat, jestli je žák v pořádku nebo naopak nemá nějaké psychické i fyzické problémy. Učitel tak z mimiky vyčte, zda žák nemá strach, jestli ho něco netrápí, má radost apod. Pedagog by také měl rozeznat hrané a opravdové emoce, aby jej žáci nevyužívali ke svému prospěchu (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Sledování pohyby (kinezika). Díky kinezice můžeme rozpoznat nejjemnější záchvěvy psychiky člověka, soustřeďuje se na skupiny lidí a jejich pohybovou činnost. Správný pedagog ví, že existují dvě kategorie žáků. První kategorie žáků jsou ti, kteří souvisle mluví a používají gestikulaci, při nevěděni tématu zeslabuje ve vyjadřování i v pohybech. Druhá kategorie se hůře vyjadřuje a tím pádem má horší slovní projev, ale za to se vyžívají v pohybech. Učitel by měl vědět, že různé druhy nálad mají dopad na kineziku (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Sledování gesty, je řazeno do kineziky. Slovní projevy jsou nahrazovány gesty, tudíž jejich funkce je sdělovací, z velké části používá ke gestikulaci ruce, ale patří mezi ně kterákoliv část těla. Při pedagogické komunikaci je nejoblíbenějším prostředníkem. Pomocí gest učitel rozpozná diagnostiku a prožívání určitých situací u žáka. Funguje to i na opak, kdy žák rozpozná, jestli je učitel v rozpacích nebo překvapen (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Sdělování fyzickými postoji (posturologie) je to funkce držení těla a používání jeho částí, učitel podle postoje žáka získává informace o jeho smýšlení. Učitel se však nesmí unáhlit v určitým afektovaným postojem žáka, především v pubescentním věku. V mnoha případech se jedná o hranou pózu žáka vůči učiteli (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Sdělování dotykem (haptika) je dotyk „kůže na kůži“. Podání rukou, stisk a objetí může charakterizovat určitého člověka. V pedagogice vysvětlujeme dva projevy a to jako nepřátelský (pohlavek, facka, apod.) a přátelství (poplácání, pohlazení). K těmto dvěma patří ještě tzv. projevy symbolické, například učitel místo slovního napomenutí žáka, klepne lehce

na rameno. Pedagog může vhodně zvolenu haptikou mohou žáka povzbudit, ale i na opak. Učitel musí brát na zřetel to, že někteří žáci doteky nesnesou a tak by to měl respektovat. Měl by dbát na to, aby doteky používal v rozumné míře. Neuvážené doteky můžou způsobit i podezření (např. u dívek) (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Sdělování vzájemným přiblížením či oddálením (proxemika) Oznamuje, jak blízký nám člověk je. Učitel se pohybuje v tzv. veřejné zóny (3,6-7,6 m). Když opustí místo za katedrou, vstupuje do sociální zóny (1,2-3,6 m), v některých situacích učitel vstupuje do osobní zóny (0,45-1,20 m) žáka. Výjimečně pedagog vstupuje do intimní zóny žáka, jakmile musí použít dotyk (např. při tělesné výchově, kdy učitel žáka jistí) (Kalhout, Obst a kolektiv, 2002).

Sdělování úpravou zevnějšku, tento způsob komunikace je velmi významný ve vzájemném působení učitel-žák. Je důležité vědět, že zevnějšek učitele vypovídá o jeho osobnosti více, než se na první pohled zdá a žák si o něm velmi rychle udělá svůj názor. U oblíbených učitelů dochází k tomu, že žáci začnou napodobovat styl zevnějšku. Často dochází ke zbytečnému střetu žáka s učitelem, kdy určitý styl zevnějšku žáka nabývá dojem, že je problémový. Učitel by si měl chápat, že žáci zejména v pubescentním věku potřebují nezbytnou míru volnosti.

5.3 Komunikace činem

Pojem komunikace činem nám vypovídá, jak se žák a učitel k sobě chovají, jak vyjadřují vzájemné postoje svým jednáním. Žáci si všímají a vytvářejí si důvěru k učiteli podle toho, jak chodí připraven do svých hodin, zda chodí včas a jestli toleruje i rozdílné názory žáku v dané probírané problematice ve vyučovací hodině. Jak psal pan Zdeněk Kalhous, výstižné úsloví říká: „*Tvé skutky křičí tak hlasitě, že neslyším tvá slova*“. I když učitel bude sebevíce přesvědčivě říkat, že své žáky má rád a váží si jich, tak mu žáci sotva budou věřit, když chodí na hodiny nepřipraven.

6 VLASTNÍ PRŮZKUM

6.1 Cíl průzkumu

Cílem průzkumu je zjistit, jak osobnost učitele praktického vyučování dokáže ovlivnit získané dovednosti, atmosféru ve třídě, tak i motivaci žáků při praktickém vyučování.

6.2 Zařízení, kde byl prováděn průzkum

Průzkum byl proveden dotazníkovou metodou na Obchodní akademii, v Hotelové škole a na Střední odborné škole v Turnově v oborech vzdělání s maturitní zkouškou strojírenství a oborech vzdělání s výučním listem nástrojař, jemný mechanik (optik) a obráběč kovů.

Škola je rozdělena na dvě budovy. Obchodní akademie, hotelová škola a střední odborná škola. Dotazník byl prováděn v budově střední odborné školy, která sídlí v ulici Alešova v Turnově.

Škola disponuje velkou škálou oborů. Nabízí obory se vzděláním s maturitní zkouškou - cestovní ruch, obchodní akademie, hotelnictví a strojírenství. Dále obory se vzděláním s výučním listem - obráběč kovů, nástrojař, strojní mechanik (zámečník), jemný mechanik (optik), kuchař - číšník, prodavač/ka, výrobce potravin (pivovarník, sladovník).

7 DOTAZNÍK

Dotazník, který jsem vytvořila, disponuje osmnácti uzavřenými odpověďmi. Rozdělila jsem ho na dvě kategorie a to na žáky SOŠ (červený graf) a na žáky SOU (modrý graf). Věk žáků se pohybuje od 16-22 let, přičemž dotazník byl prováděn v různých ročnících od prvního až po končící žáky SOŠ a žáky SOU.

7.1 Stanovení hypotéz

Dotazník tvoří osmnáct uzavřených otázek. Z mého dotazníkového šetření jsem došla k těmto hypotézám:

Hypotéza č. 1: Žáci preferují více, muže jako učitele praktického vyučování než ženu jako učitelku praktického vyučování.

Hypotéza č. 2: Žáci z oboru vzděláním s maturitní zkouškou mají horší vztahy s učitelem praktického vyučování než žáci z oboru vzděláním s výučním listem.

Hypotéza č. 3: Víc jak polovina žáků zamýšlí pokračovat ve svém oboru i po absolvování SOŠ a SOU

7.2 Dotazníkové šetření

Výsledky z dotazníku jsem vyobrazila v grafech, kde jsem ke každému grafu napsala slovní projev.

Dotazník v celém provedení je uveden v příloze č. 1

Vyplněný dotazník od žáka z oboru vzděláním s maturitní zkouškou je uveden v příloze č. 2

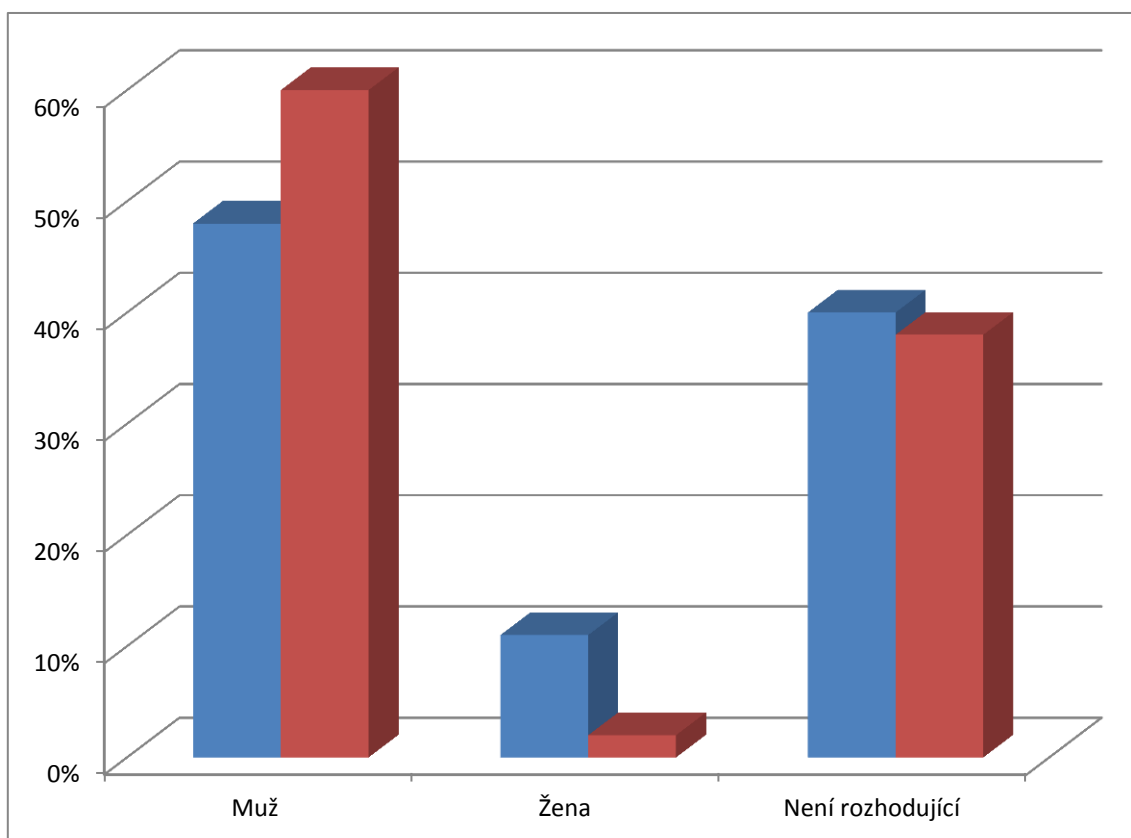
Vyplněný dotazník od žáka z oboru vzdělání s výučním listem je uveden v příloze č. 3

OTÁZKA Č. 1

1. Preferujete jako učitele odborného výcviku muže nebo ženu?

V této otázce jsem zjistila, že 60% a 48% žáků z obou kategorií škol více preferuje, aby je učil muž učitel. Z dotazníku vyplynulo, že pro muže hlasovali jak dívky, tak i chlapci. Bylo překvapivé, že by si ženu vybralo dohromady jenom 6 žáků z obou kategorií škol, přičemž obě tyto skupiny tvoří 94 respondentů. Pouze jeden žák SOŠ ji v dotazníku zakroužkoval, což činí 2% a pět žáků SOU, to dělá 11%. Byli i tací, pro které není pohlaví rozhodující a to pro 38% žáků SOŠ a 41% žáků SOU.

Graf 1 Preferované pohlaví

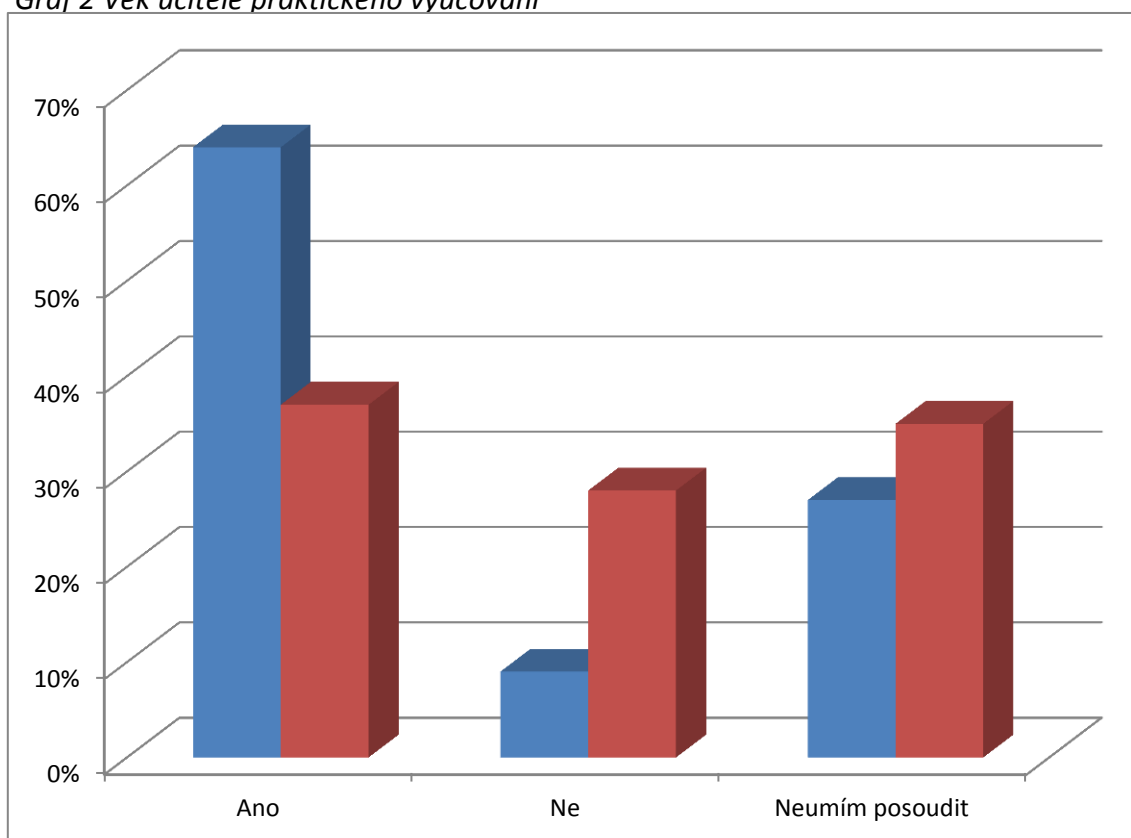
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 2

2. Je pro Vás věk učitele praktického vyučování důležitým mezníkem pro předávání zkušeností?

Z odpovědí na tuto otázku je jasné, že pro 53% žáků SOŠ a 50% žáků SOU není důležitý věk učitele praktického vyučování. Z výsledků vyplývá, že pro žáky je důležité, aby učitel praktického vyučování uměl předat informace o probírané látce a byl také odborníkem ve svém oboru. Naopak pro 32% žáků SOU a 25% žáků SOŠ je důležitý věk učitele praktického vyučování, z důvodu, že starší učitel bude mít více zkušeností. Pouze 18% žáků SOU a 22% žáků SOŠ nedokázalo posoudit, zdaje pro ně věk učitele praktického vyučování opravdu důležitý.

Graf 2 Věk učitele praktického vyučování

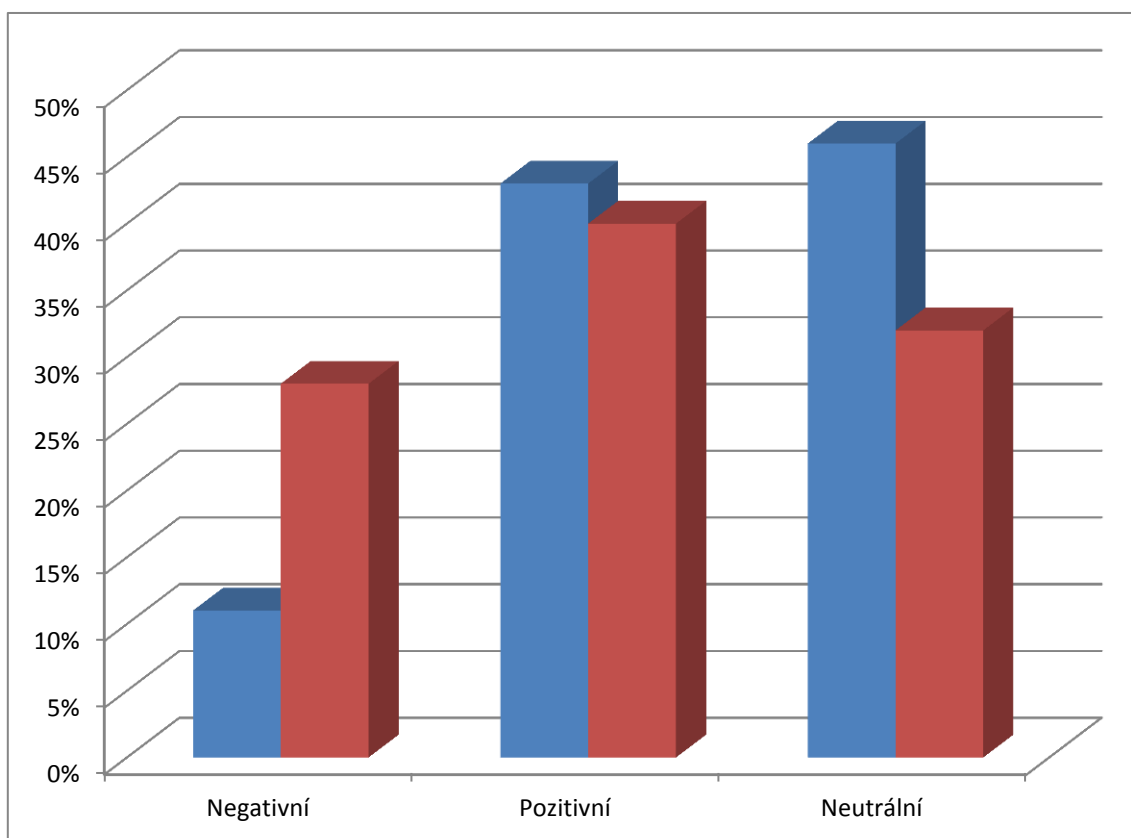
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 3

3. Jaký máte pocit z vašeho učitele praktického vyučování?

Z odpovědí na tuto otázku plyne, že žáci SOŠ mají horší vztahy se svým učitelem praktického vyučování, než žáci SOU. 28% žáků SOŠ má negativní pocit ze svého učitele na praktické vyučování, ale u žáků SOU je to jenom 11%. Na druhou stranu z odpovědí vyšlo, že skoro polovina žáků z obou kategorií mají pozitivní pocit a to 40% žáků SOŠ a 43% žáků SOU. Dle mého názoru je důležité, aby byly mezi žáky a učitelem praktického vyučování kladné vazby. 46% z dotázaných žáků SOU má neutrální pocit. U žáků SOŠ to bylo 32%.

Graf 2 Preferované pohlaví

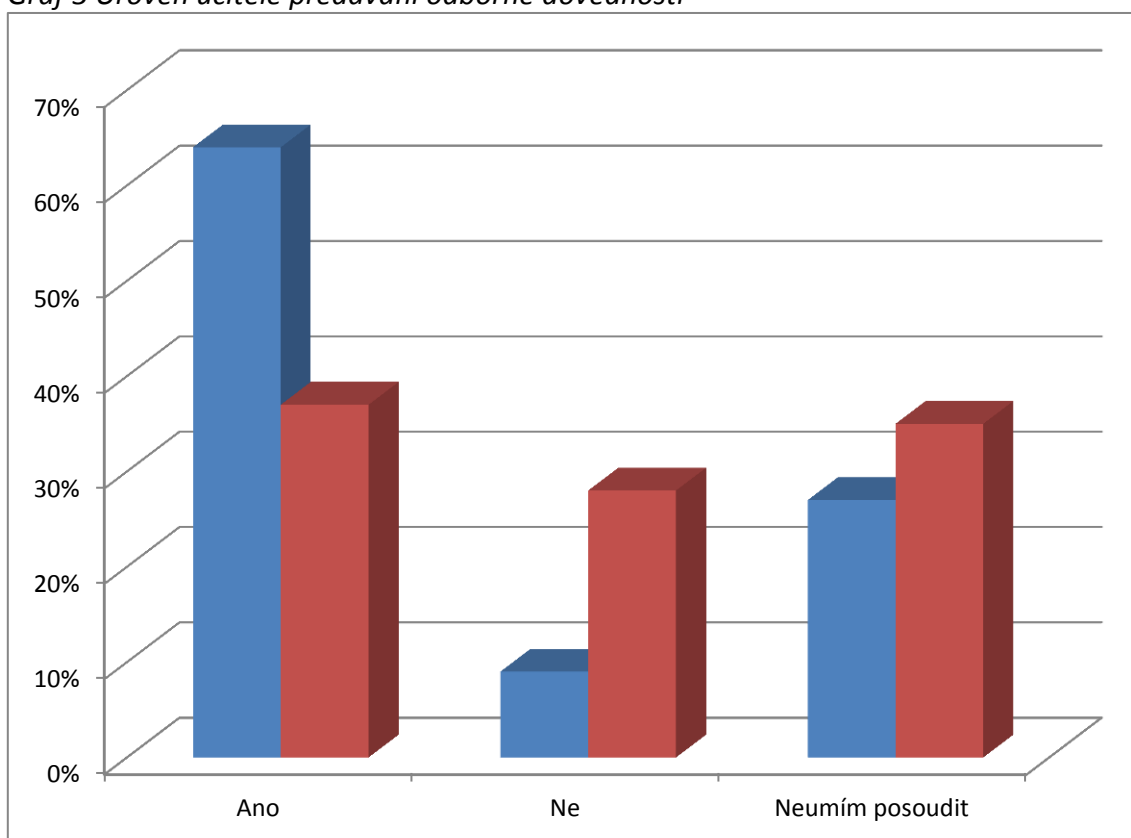
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 4

4. Myslíte si, že Váš učitel praktického vyučování umí dobře předat a naučit odborné dovednosti?

V této otázce byly velké rozdíly mezi žáky SOU a žáky SOŠ. 50% žáků SOU si myslí, že jejich učitel odborného výcviku umí dobře předat a naučit odborné dovednosti na rozdíl od žáků SOŠ, kterých si to myslelo, bylo pouze 31%. Většina žáků SOŠ (43%) má dojem, že jejich učitel praxe neumí předat a naučit odborné dovednosti. Kladně odpovědělo 27% žáků SOŠ a 41% žáků SOU.

Graf 3 Úroveň učitele předávání odborné dovednosti

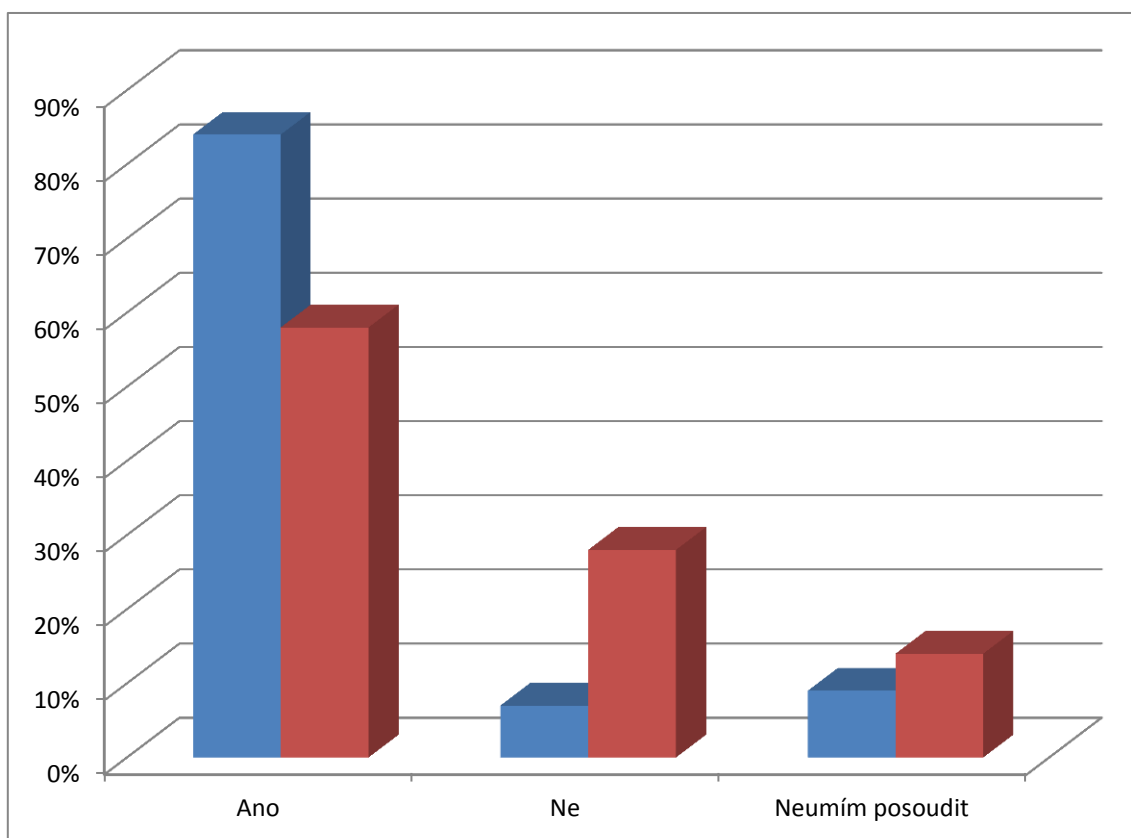
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 5

5. Máte dojem, že se Váš učitel praktického vyučování vyzná ve svém oboru?

V dotazníku si 58% žáků SOŠ myslí, že jejich učitelé praxe se vyznají ve svém oboru. U žáků SOU je to přes polovinu (84%). Pouze 7% žáků SOU má dojem, že učitelé odborného výcviku se nevyzná v oboru. Dále 28% žáků SOŠ si myslí, že učitelé praxe se nevyznají ve svém oboru. Žáků, kteří to neuměli posoudit bylo 9% z oborů se vzděláním s výučním listem a 14% z oborů se vzděláním s maturitní zkouškou.

Graf 4 Odborníkem v oboru v očích žáků

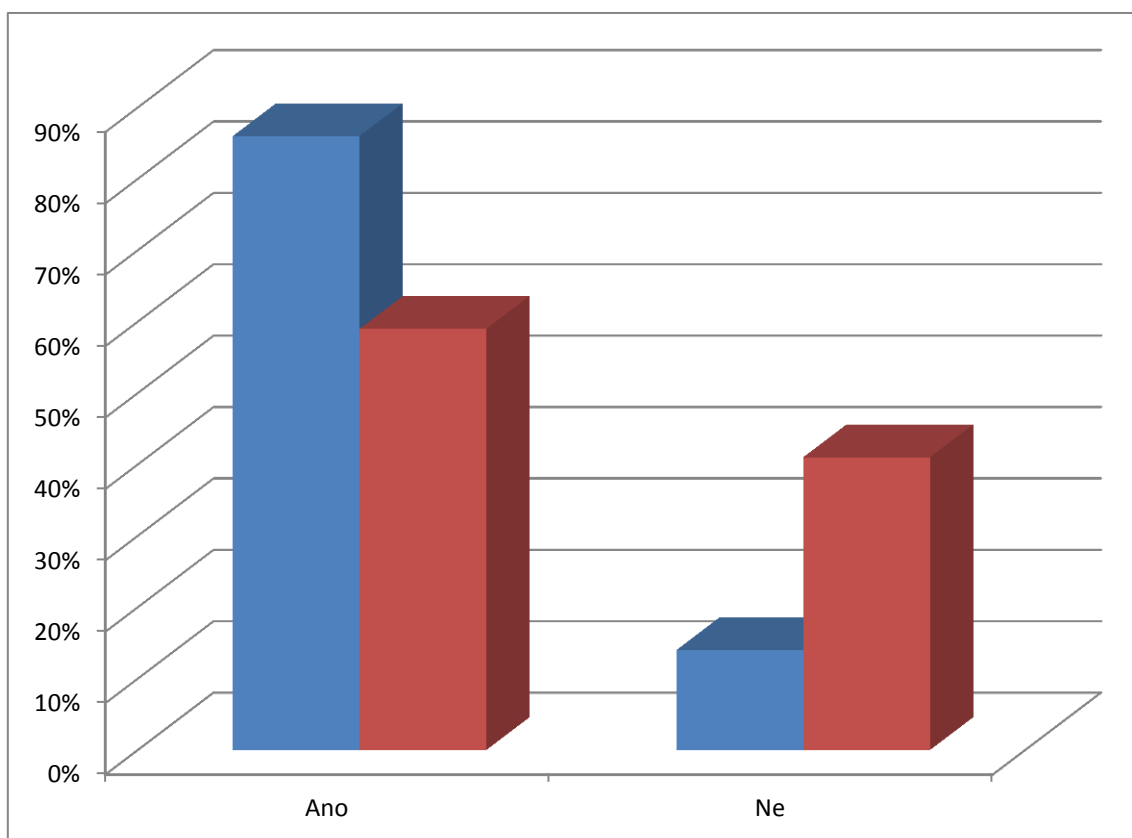
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 6

6. Respektujete svého učitele praktického vyučování?

Z grafu je patrné, jak žáci z obou kategorií škol si vážící učitelů praktického vyučování. Určitě toto ovlivňuje mnoho faktorů. Jeden z důležitých je, zda se učitelé praktického vyučování vyznají ve svém oboru. Z minulé otázky bylo jasné, že znalost oboru ovládají více učitelé odborného výcviku než učitelé praxe. 78% žáků SOŠ respektuje učitelé praxe a 91% žáků SOU. Je to značný rozdíl z obou kategorií škol. 22% žáků SOŠ učitele praxe nerespektuje, ale u žáků SOU je to pouhých 9%.

Graf 5 Respekt žáků vůči učitelovi praktického vyučování

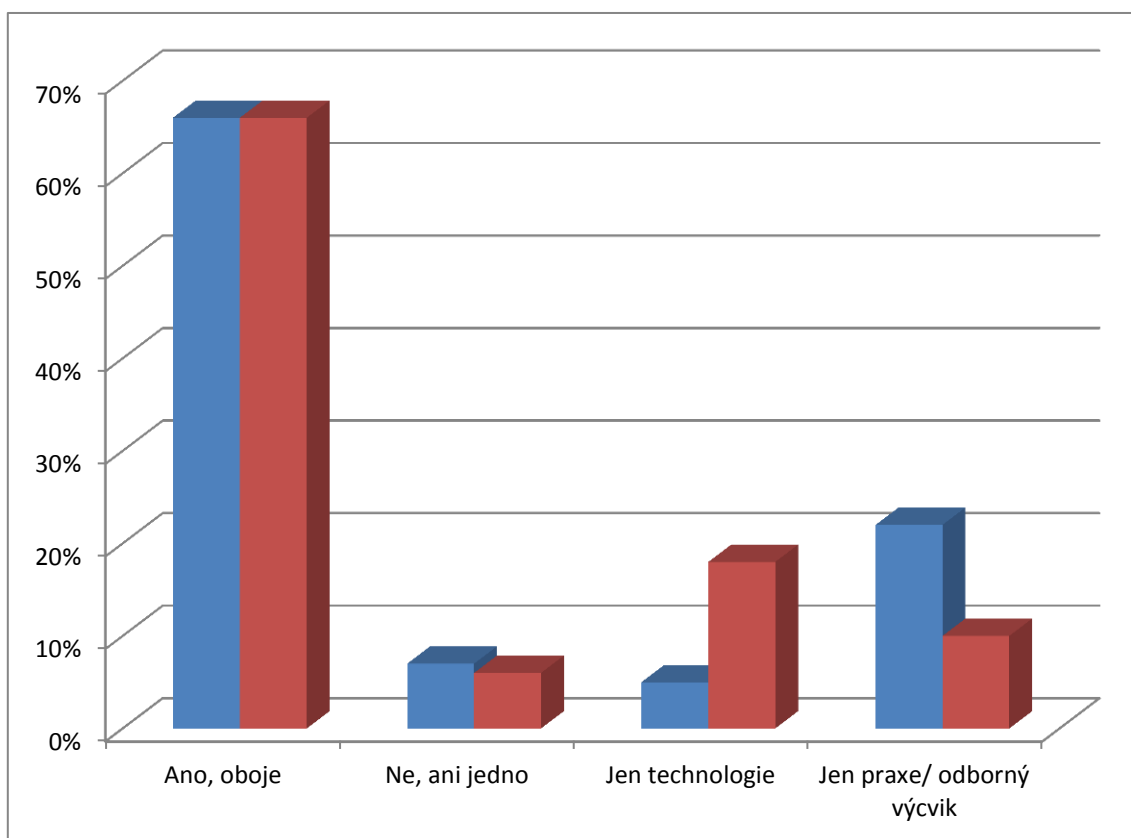
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 7

7. Zaujal Vás obor, který studujete? (Konkrétně technologie a praxe/odborný výcvik)

U této otázky se žáci z obou kategorií škol shodovali. Určitě musí být pro učitele praktického vyučování i pro učitelé odborných předmětů pozitivní zjištění, že 66% žáků SOŠ i 66% žáků SOU zaujala technologie i praktické vyučování. Za to malé procento žáků z obou kategorií škol nezaujalo ani jedno (6% žáků SOŠ a 7% žáků SOU). Domnívám se, že je to jistě velký úspěch. 5% žáků SOU zaujala jen technologie, u žáků SOŠ to bylo o něco málo více – 18%. A 10% žáků SOŠ zaujala pouze praxe, ale u žáků SOU to bylo až 22%.

Graf 6 Zaujetí oboru, ve kterém žák studuje

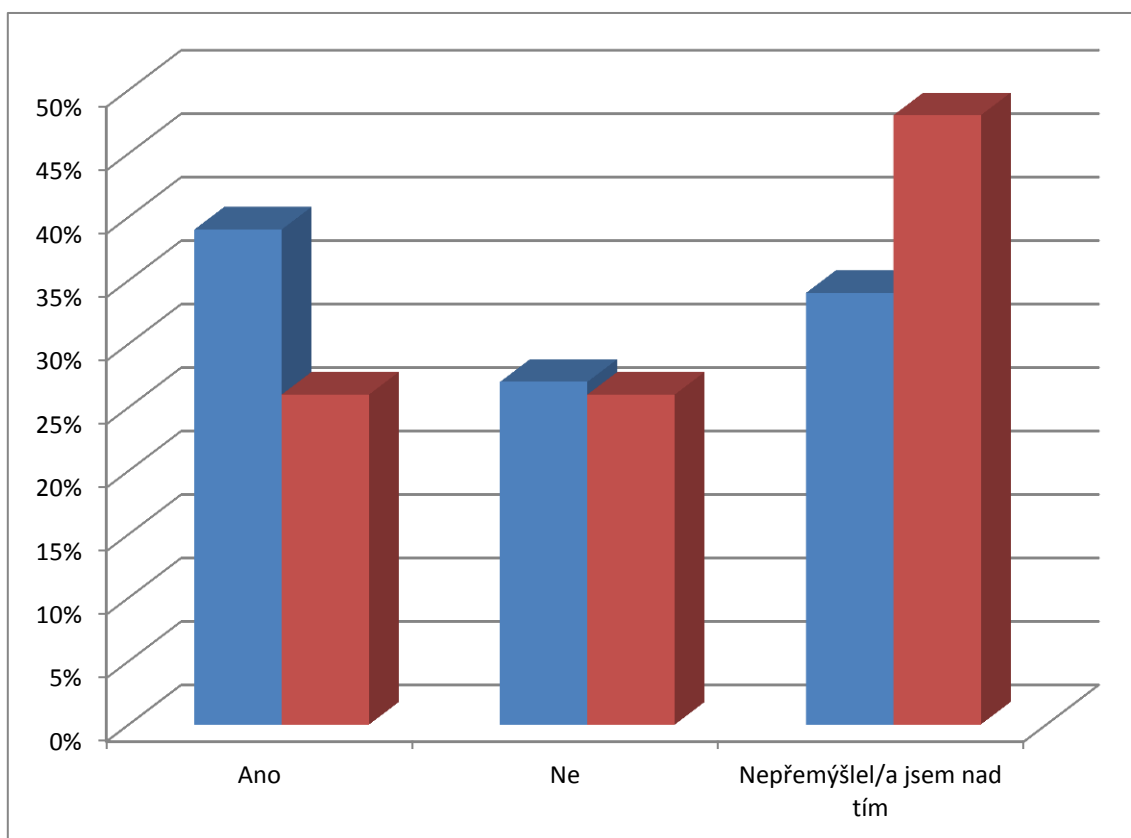
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 8

8. Chcete pokračovat ve svém oboru i po absolvování SOŠ/SOU? (Včetně vysoké školy)

Otázka měla zjistit, kolik respondentů z obou kategorií škol zamýšlí pokračovat ve svém oboru. V kategorii SOU je to překvapujících 39%, za to u žáků SOŠ to činí pouze 26%. Tato čísla nejsou příliš pozitivní informací, pokud vezmeme v úvahu, že ani u jedné kategorie to není polovina žáků. Těch, co nechtějí pokračovat, je přibližně stejně. 27% žáků SOU a u žáků SOŠ 26%. O něco více je respondentů, kteří ještě nad tím nepřemýšleli (téměř polovina) žáků SOŠ (48%) a 34% žáků SOU.

Graf 7 Zájem žáků pokračovat v oboru po SOŠ nebo SOU

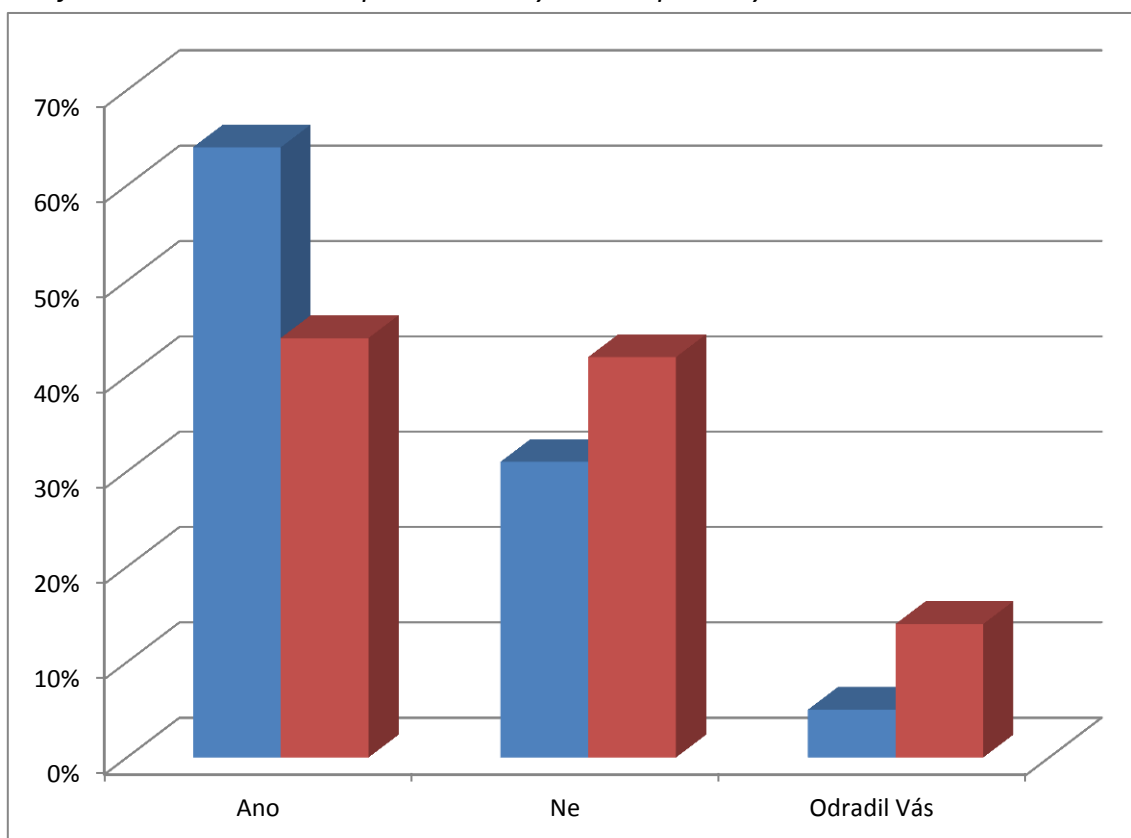
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 9

9. Dokázal Vás učitel praktického vyučování motivovat k pokračování ve vašem oboru?

U této otázky převládaly kladné odpovědi, což mě potěšilo. Učitelům praktického vyučování u obou kategorií škol se podařilo většinu svých žáků motivovat, aby ve svém oboru pokračovali po absolvování SOŠ a SOU. U žáků SOŠ je to téměř polovina a to 44%, ale u žáků SOU je to úspěšných 64%,. Motivaci nemá 42% žáků SOŠ a 31% žáků SOU. Nejméně procent měla odpověď „odradil Vás“ (14% žáků SOŠ a 5% žáků SOU).

Graf 8 Motivace od učitele praktického vyučování pro žáky

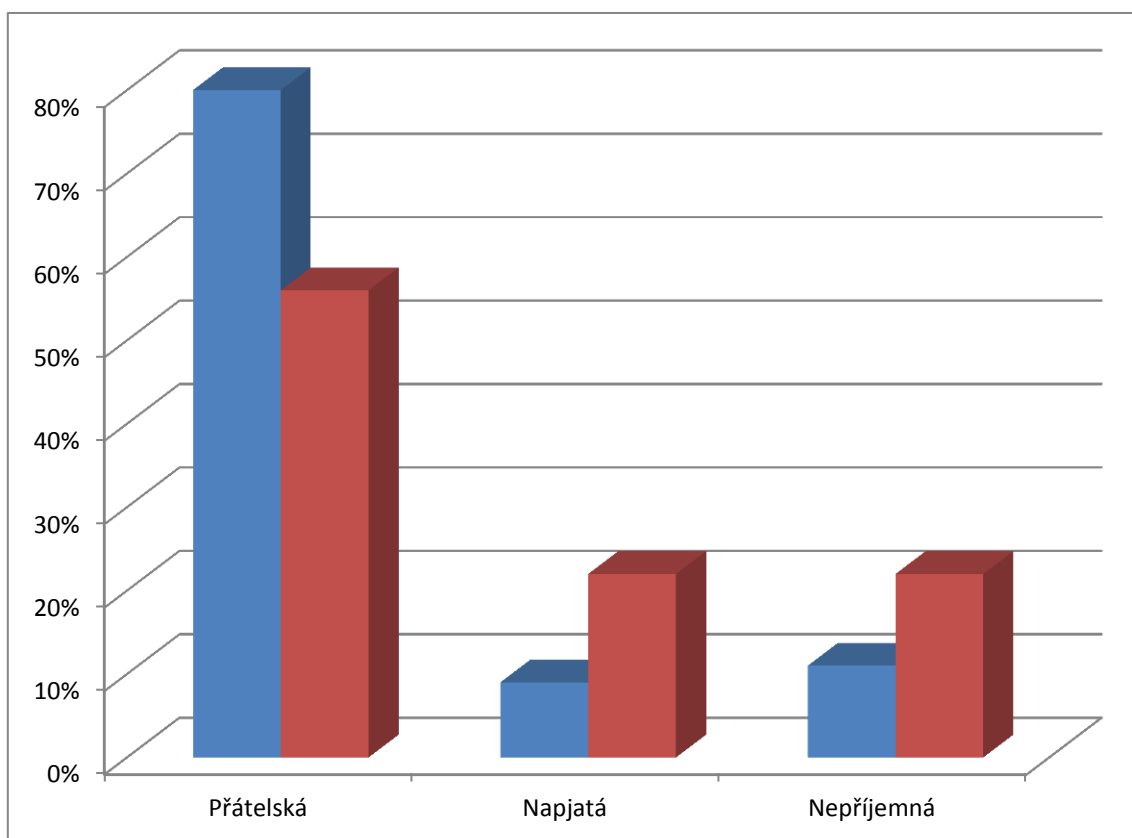
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 10

10. Jaký má k Vám váš učitel praktického vyučování přístup?

U této otázky jsou veliké rozdíly v odpovědích u každé kategorie zvláště. K 42% žákům SOŠ má učitel praxe přátelský přístup. U 28% má negativní. Neutrální přístup má k 30% žákům. V případě žáků SOU se diametrálně liší. Žáci SOU zde vnímají přátelský přístup od učitele odborného výcviku v 70%, negativní přístup ve 2% a neutrální přístup v 28% .

Graf 9 Přístup učitele praktického vyučování

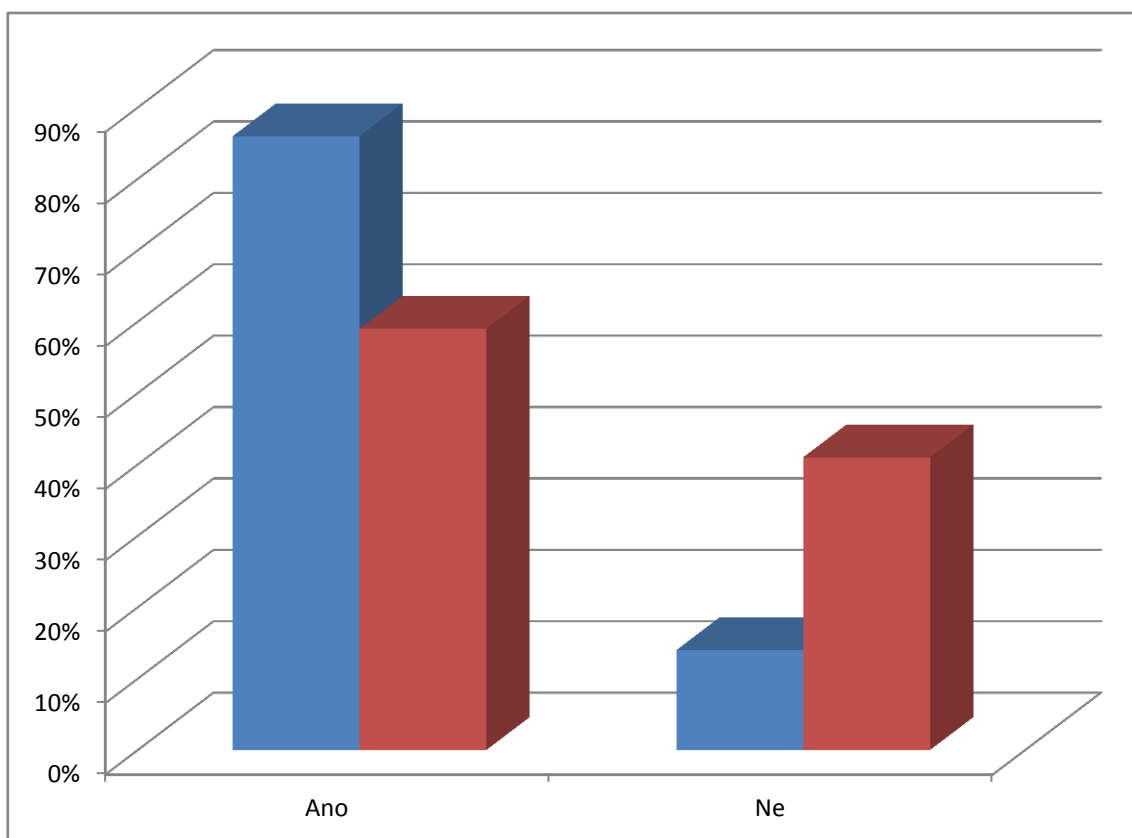
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 11

11. Je Váš učitel praktického vyučování důvěryhodný?

U této otázky z odpovědí vyplývá, že 59% žáků SOŠ má důvěru ve svého učitele na praktické vyučování, naopak u žáků SOU je to až 86%. Za to 40% žáků SOŠ nemá důvěru v učitele praktického vyučování. Méně procent vykazují žáci SOU (pouze 14% nedůvěry vůči svému učiteli). Jelikož žáci SOŠ a žáci SOU mají různé učitele praktického vyučování, potvrzuje se, že osobnost učitelé praktického vyučování velice podstatně ovlivňuje své žáky.

Graf 10 Důvěryhodnost učitele praktického vyučování

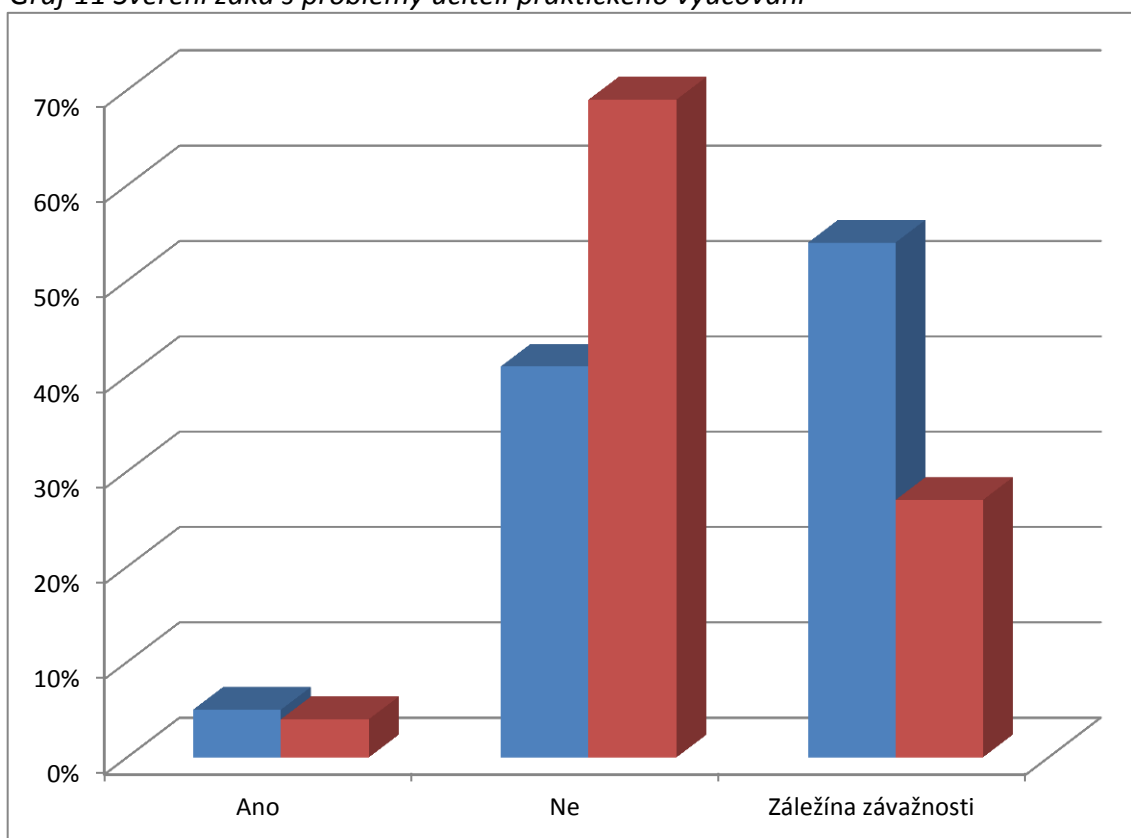
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 12

12. Svěřili byste se se svými osobními problémy učiteli praktického vyučování?

Z odpovědí vyplývá, že malé procento žáků u obou kategorií škol by se svěřilo s osobními problémy svým učitelům praktického vyučování (4% žáků SOŠ a 5% žáků SOU). Na druhou stranu 69% žáků SOŠ a 41% žáků SOU by se nesvěřilo vůbec. 27% žáků SOŠ i 54% žáků SOU by se svěřilo jen v určitých situacích, kde by hlavní roli hrála závažnost problému.

Graf 11 Svěření žáka s problémy učiteli praktického vyučování

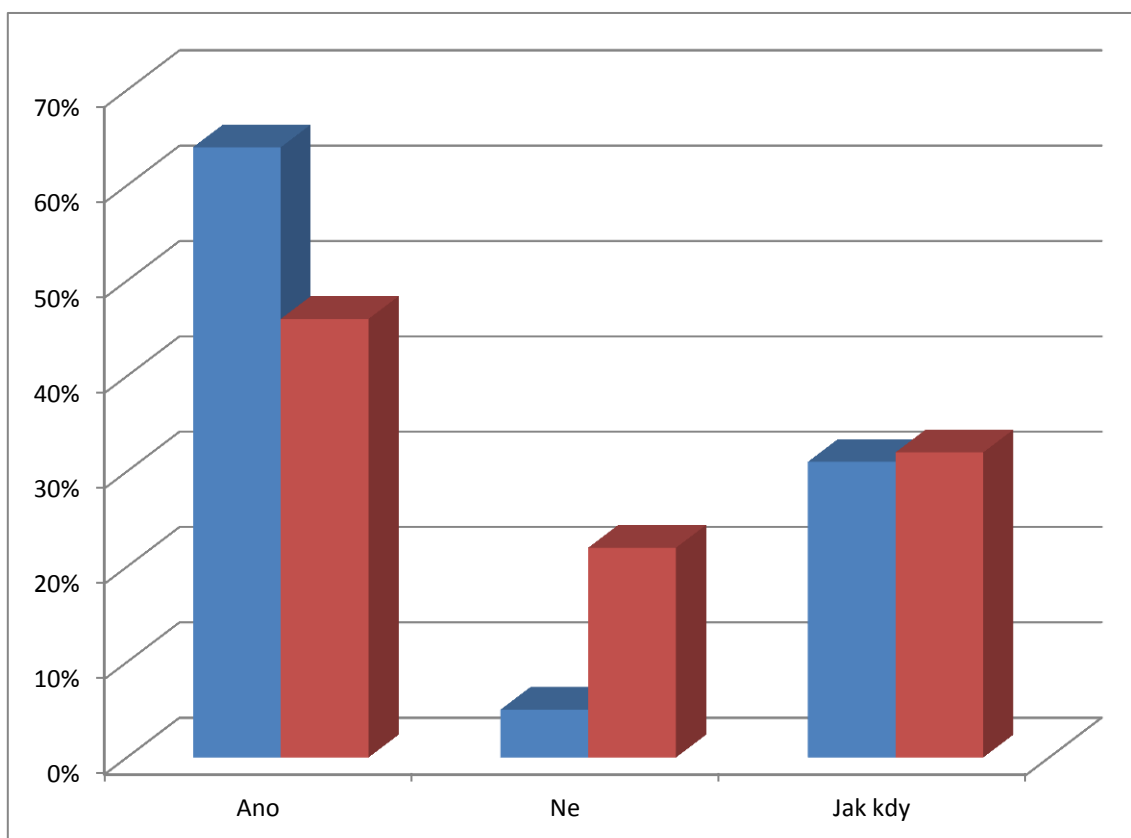
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 13

13. Myslíte si, že Váš učitel praktického vyučování je dostatečně připraven na výuku praxe/odborného výcviku?

Příprava na vyučovací jednotky je důležitou součástí učitelské profese. Od přípravy každého učitele se odvíjí výuka a získaný zájem žáků o obor. V odpovědích na tuto otázku se žáci obou kategorií škol výrazně odlišovali. 46% žáků SOŠ si myslí, že učitelé praxe jsou dostatečně připraveny na výuku, za to u žáků SOU si to myslí 64% žáků. Méně připraveného učitele na výuku uvedlo 22% žáků SOŠ a jenom 5% žáků SOU. Odpověď „jak kdy“ byla u žáků obou kategorií škol téměř stejná (32% žáků SOŠ a 31% u žáků SOU).

Graf 12 Úroveň přípravy učitele praktického vyučování na vyučování

„Zdroj: vlastní zpracování“

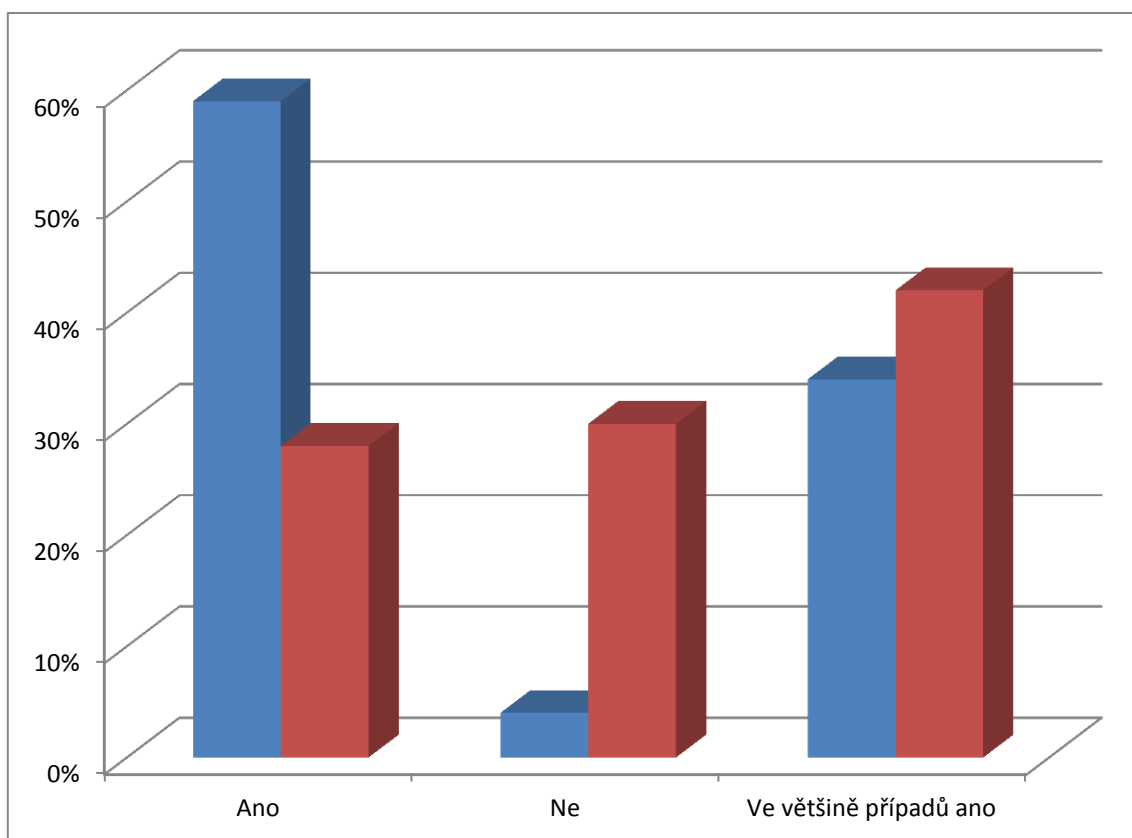
OTÁZKA Č. 14

14. Je učitel ochotný Vám vždy poradit a vysvětlit danou učební látku?

V průběhu dotazníkového šetření byl patrný diametrální rozdíl mezi žáky SOŠ a žáky SOU. Podle 59% žáků SOU učitel praktického vyučování vždy vysvětlí danou látku. U žáků SOŠ je to pouze 28% což není ani polovina u žáků SOU.

Za to v negativních případech, kdy učitel odmítá dovysvětlit učební látku je u žáků SOŠ 30% a u žáků SOU pouze 7%. Zde jde vidět veliký rozdíl mezi oborem vzdělání s výučním listem a oborem vzdělání s maturitní zkouškou. U 42% žáků SOŠ a 34% žáků SOU je učitel ve většině případů ochotný dovysvětlit danou látku.

Graf 13 Ochota učitele praktického vyučování

„Zdroj: vlastní zpracování“

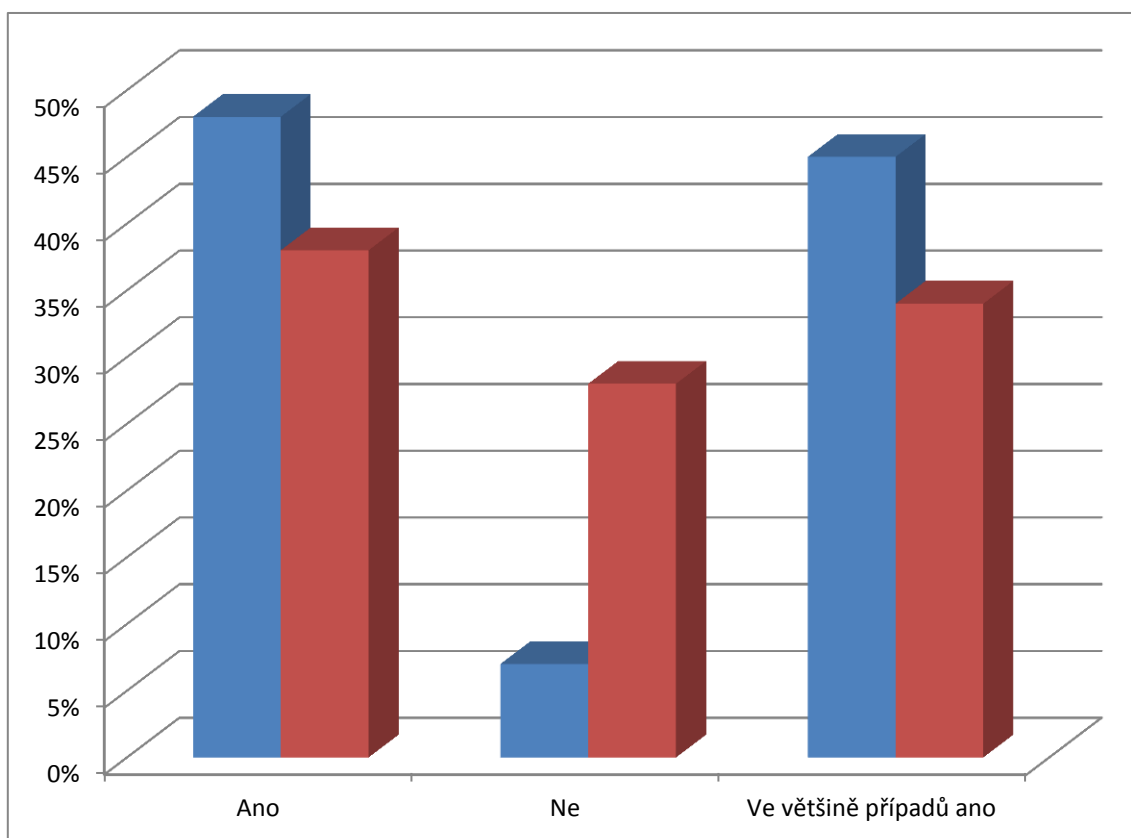
OTÁZKA Č. 15

15. Máte při výuce praxe/odborného výcviku možnost vyjádřit svůj názor?

38% respondentů žáků SOŠ může vyjádřit svůj názor. U žáků SOU je to o něco více (48%). Za to 28% žáků SOŠ nemůže vyjádřit svůj názor. U žáků SOU je to pouze 7%. Ve většině případů mohou vyjádřit svůj názor. A to 34% žáků SOŠ a 45% žáků SOU.

Jsem toho názoru, že by žáci měli mít možnost vyjádřit se bez obav. Pokud jejich názor nebude souhlasit s vyučujícím, bude vedena diskuze, která může přispět k porozumění učiva.

Graf 14 Možnost žáků vyjádření názoru v praktické výuce

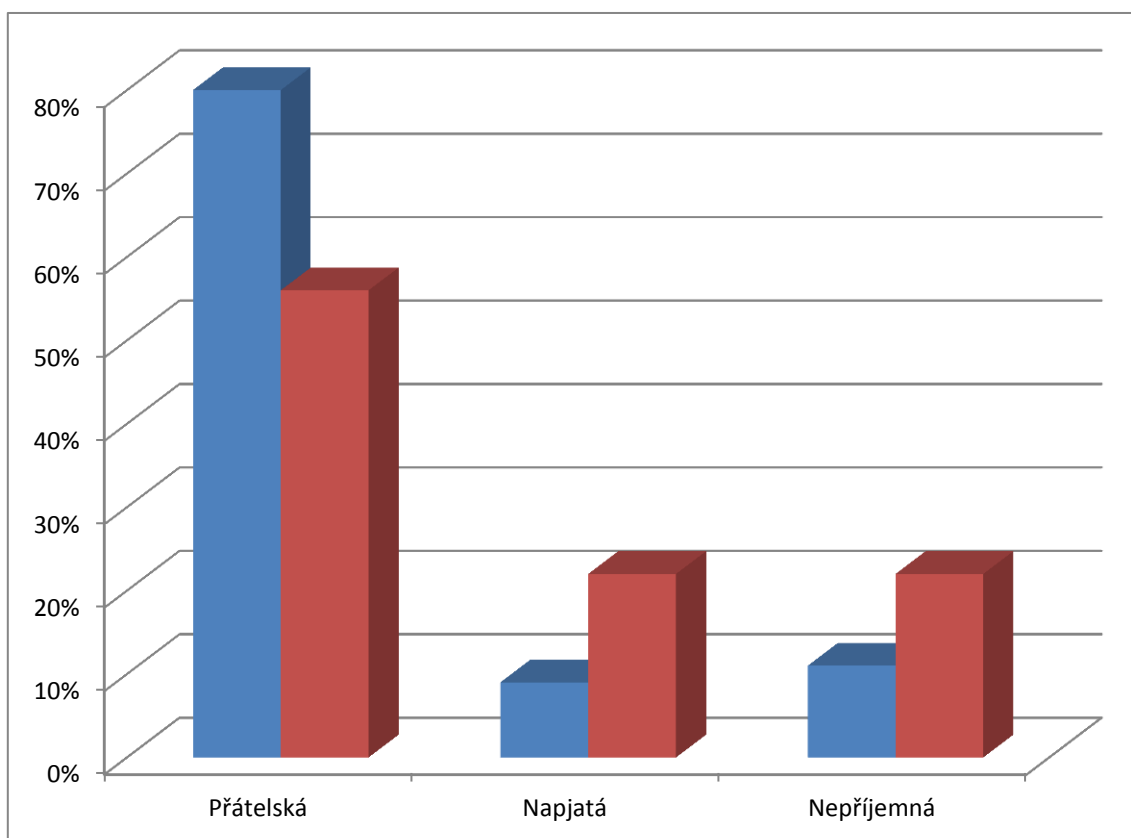
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 16

16. Jaká je atmosféra při hodinách praxe/odborného výcviku?

Atmosféra při praktickém vyučování je v mnoha případech důležitým faktorem, kdy si může žák vytvořit či nevytvořit vztah k danému oboru. Důležitou roli v tomto hrají jak učitel praktického vyučování, tak i kolektiv ve třídě. V této otázce mě těšilo, že převládá u žáků obou kategorií škol přátelská atmosféra a to až u 56% žáků SOŠ a 80% žáků SOU. Napjatá atmosféra převládá žáků SOŠ (22%) a u žáků SOU jen 9%. Nepříjemnou atmosféru uvádí 22% žáků SOŠ a 11% žáků SOU.

Graf 15 Atmosféra v hodinách praktického vyučování

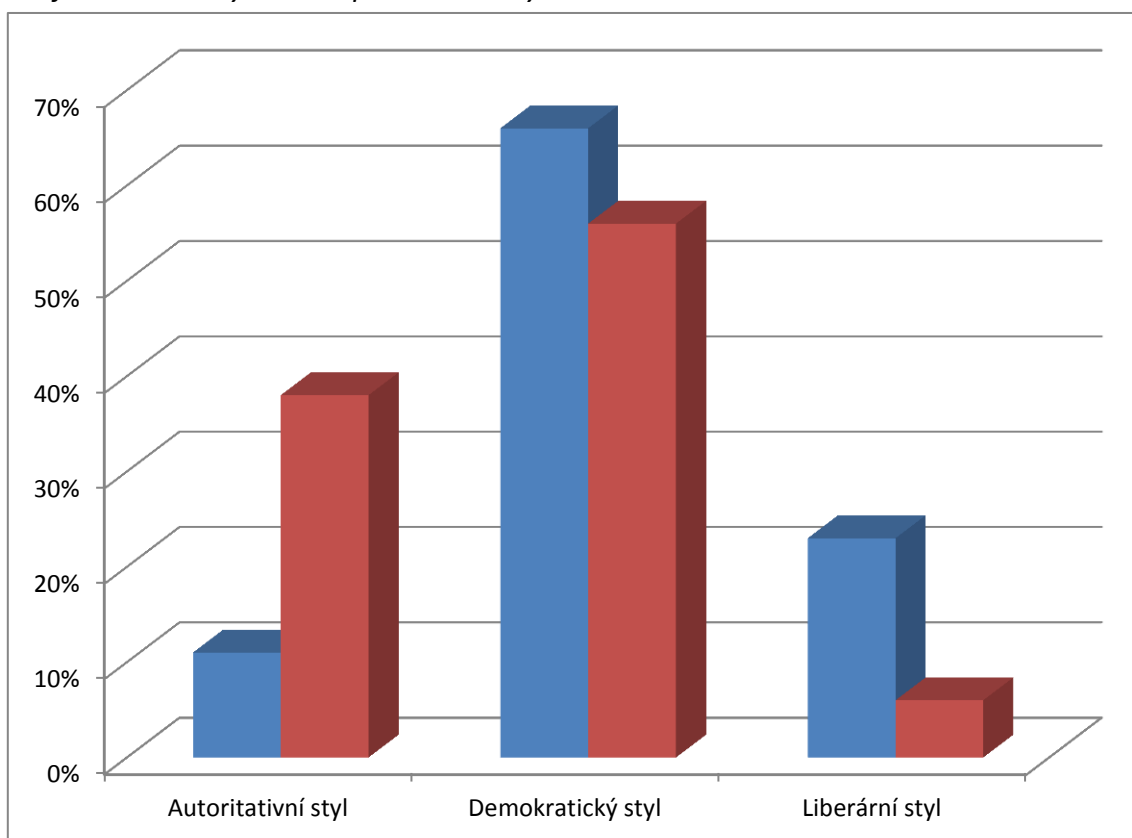
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 17

17. Jaký učební styl praktikuje Váš učitel praktického vyučování?

Z těchto odpovědí vyplývá, že na škole převládá vyučovací demokratický styl praktického vyučování. 56% žáků SOŠ a 66% žáků SOU. Je to ideální styl, kdy je mnoho žáků spokojeno a chodí rádi na výuku praxe nebo odborného výcviku. Autoritativní styl, převládal spíše u žáků SOŠ - to činilo až 38%. U žáků SOU to bylo pouze 11%. Liberální styl, převládal opět u žáků SOU (23%). Naopak žáků SOŠ to bylo pouze 6% .

Graf 16 Učební styl učitele praktického vyučování

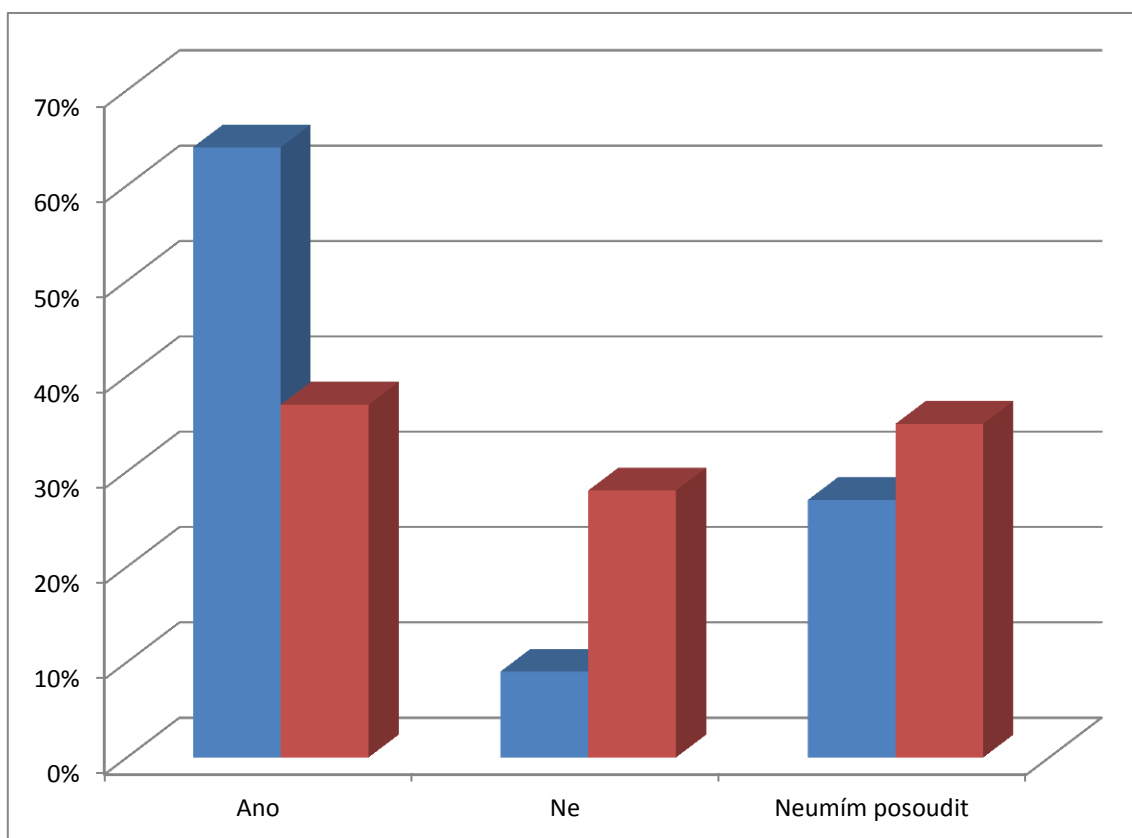
„Zdroj: vlastní zpracování“

OTÁZKA Č. 18

18. Vyhovuje Vám tento učební styl?

Tato otázka má návaznost na předchozí otázku. Zde jsem byla velmi překvapena. Žáci z obou kategorií škol jsou ve většině případů spokojeni se styly svých učitelů praktického vyučování. Spokojeno bylo 37% žáků SOŠ a 64% žáků SOU. U 28% žáků SOŠ a 9% žáků SOU tyto styly nevyhovují. 35% žáků SOŠ a 27% žáků SOU to neumí posoudit.

Graf 17 Vyhodnocení žáků učebního stylu učitele praktického vyučování

„Zdroj: vlastní zpracování“

7.3 Vyhodnocení stanovených hypotéz

Hypotéza č. 1: Žáci preferují více, muže jako učitele praktického vyučování než ženu jako učitelku praktického vyučování.

Z výsledků dotazníku vyšlo, že žáci více preferují muže jako učitele praktického vyučování. Z procent, co vyšly, je pro mne překvapující, kolik respondentů volilo učitele jako muže. Žena jako učitelka praktického vyučování měla nejméně hlasů a to 6 hlasů z 94 respondentů. Můj názor na tyto výsledky je takový, že ve školství převládají ženy a žákům chybí mužský element. Také to v mnoha případech jsou žáci, co doma nemají žádný mužský vzor a tak ho hledají ve svém učiteli, se kterým tráví nejvíce času. V našem případě je to učitel praktického vyučování, který má více vyučovacích jednotek se žáky než jiní učitelé.

Hypotéza č. 2: Žáci z oboru vzděláním s maturitní zkouškou mají horší vztahy s učitelem praktického vyučování než žáci z oboru vzděláním s výučním listem.

Tato hypotéza s výsledky dotazníku zcela souhlasí. Jsou dva důležité faktory proč tomu tak je. První faktor plyne z rozhovorů (nezávislé na bakalářské práci, tudíž byly spontánní), které jsem měla se žáky po dotazníkovém šetření. Vyplynulo z nich, že žáci SOŠ tráví méně času se svým učitelem praxe, než žáci SOU se svým učitelem odborného výcviku. Pro tento případ to znamená, že žáci SOŠ nemohou navázat takový vztah, co mají žáci SOU s učitelem odborného výcviku. Druhým faktorem je právě osobnost učitele praktického vyučování. Žáci SOŠ se mi svěřili, že jejich učitel na praxe není zrovna přívětivá osobnost vůči nim a povyšuje se nad žáky SOŠ. Toto tvrzení se mi potvrdilo ve všech maturitních ročnících, takže ho pojmám za objektivní. U žáků SOU je učitel odborného výcviku přívětivé osobnosti a vždy se snaží vyjít vstříc vůči žákům SOU.

Hypotéza č. 3: Víc jak polovina žáků zamýšlí v pokračování ve svém oboru i po absolvování SOŠ a SOU.

Z výsledků jsem byla velice překvapena, když jsem zjistila, že ani polovina žáků z obou kategorií nezamýšlí pokračovat ve svém oboru po střední škole. Z výše uvedeného rozhovoru mi bylo žáky řečeno, že je sice obor baví, ale ne na tolik, aby v něm pokračovali. Hlavní motivací je právě dokument o dosaženém vzdělání.

ZÁVĚR

Z bakalářské práce na téma Posouzení vlivu osobnosti učitele odborného výcviku na úroveň osvojených praktických dovedností žáků jsem si odnesla plno kladných zkušeností, které budu aplikovat v učitelské dráze, která je teprve přede mnou.

Závěr jsem rozdělila na dvě části podle rozdělení bakalářské práce a to na teoretickou část, která je psána za pomoci odborné literatury od nejrůznějších odborníků, jak z pedagogického zaměření, tak i psychologického zaměření. Dále pak na praktickou část, kde jsem použila dotazníkové šetření a na základě analýzy jsem provedla průzkum. Respondenti byli žáci z různých oborů a ročníků. Z obou těchto částí jsem si vždy vzala ponaučení i nové informace, které použiji do budoucna.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak učitel praktického vyučování dokáže svou osobností ovlivnit žáka a jeho nadšení z oboru. Z práce, kterou jsem vytvořila vyplývá, že osobnost učitele má velký podíl na utváření vztahu žáka k jeho budoucímu povolání. Ale ne jen osobnost, ale také pedagogická zdatnost a schopnost předat učivo žákům.

Z teoretické části jsem se dozvěděla mnoho nových informací. Odborné pojmy ohledně psychologie osobnosti a především o osobnosti učitele praktického vyučování. Zde jsem se dozvěděla, že jsou mnohdy na učitele praktického vyučování kladeny vyšší nároky než u jiných jeho kolegů z odborných a všeobecně vzdělávacích předmětů. Také mi informace pomohly při komunikaci se žáky. Zjistila jsem, že jsou důležitými činiteli, jak osobnost, postoje i vzhled učitele. Pomohlo mi to také se zdokonalit ve své pedagogické práci, i když momentálně nejsem učitel praktického vyučování, a dodalo mi to užitečné informace.

V praktické části jsem použila dotazníkové šetření na jedné střední odborné škole v Turnově, kde mi žáci i učitelé vyšli vstříc a já bych jim za tuto možnost chtěla poděkovat. Dotazníkem jsem dokázala odpovědět na mnou stanovené hypotézy (Hypotéza č. 1: Žáci preferují více, muže jako učitele praktického vyučování než ženu jako učitelku praktického vyučování, Hypotéza č. 2: Žáci v oboru vzděláním s maturitní zkouškou mají horší vztahy s učitelem praktického vyučování než žáci z oboru vzděláním s výučním listem, Hypotéza č. 3: Víc jak polovina žáků zamýšlí v pokračování ve svém oboru i po absolvování SOŠ a SOU) a nahlédnout, jak osobnost učitele praktického vyučování vnímají sami žáci SOŠ tak i žáci SOU. U některých odpovědí jsem byla překvapená, jak se věci vlastně ve skutečnosti mají a dodalo mi to určité zkušenosti, které si určitě ponesu do své učitelské profese.

Seznam použitých zdrojů:

DYTRTOVÁ, Radmila a KRHUTOVÁ, Marie. Učitel: příprava na profesi. Vyd 1. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2863-6

FONTÁNA, David. Psychologie ve školní praxi. Portál, s.r.o., Praha 1997, 2003 ISBN 80-7178-626-8

HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. Velký psychologický slovník. Portál, s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7367-686-5

KŘÍŽ, Emil. Základní principy didaktiky praktického vyučování pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory. Praha: Česká zemědělské univerzita, Institut vzdělávání a poradenství, 2018. ISBN 978-80-213-2846-4

MIKŠÍK, Oldřich. Psychologická charakteristika osobnosti. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1304-8

NELEŠOVSKÁ, Alena. Pedagogická komunikace v teorii a praxi. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0738-1

KALHOUT, Zdeněk, OBST Otto a kolektiv. Školní didaktika. Praha: Portál, 2002 ISBN 80-7178-253-X

PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika. Praha: Portál 1997. ISBN 80-7178-170-3

KARNSOVÁ, Michelle. Originál anglického vydání: How to create positive relationships with students. V českém znění: Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem. Praha: Portál 1995 ISBN 80-7178-032-4

DVOŘÁČEK, Jiří. Základy pedagogiky pro učitele a vychovatele. Praha: Karlova univerzita 2004. ISBN 80-7290159-1

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. Být učitelem. Co by měl učitel vědět o své profesi. Praha: Univerzita Karlova 2002. ISBN 80-7290-077-3

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Praha: Portál 2001 ISBN 80-7178-579-2

NAKONEČNÝ, Milan. Psychologie osobnosti. Praha: Academie 2009 ISBN: 978-80-200-1680-5

NAKONEČNÝ, Milan. Základní otázky psychologie. Praha: státní pedagogické nakladatelství 1968

Cnb 000424003

NAKONEČNÝ, Milan. Sociální psychologie. Praha: Academia 1999.
ISBN 80-200-0690-7

JŮVA, Vladimír. Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium. Brno: Paido 2001
ISBN: 80-85931-95-8

VALIŠOVÁ, Alena, KASÍKOVÁ, Hana a kolektiv. Pedagogika pro učitele. Havlíčkův Brod: Grada Publishing 2007.
ISBN 978-80-247-1734-0

Internetové zdroje:

http://www.szscb.cz/wp-content/uploads/2016/09/vy_32_inovace_ps1-iv-16.pdf

<http://ografologii.blogspot.com/2007/10/4-klasick-temperamenty.html>

<https://www.studium-psychologie.cz/psychologie-osobnosti/4-temperament-teorie-temperamentu.html>

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Typologie hippokrata (zdroj: vlastní zpracování).....	12
Obrázek 2 Vizuální popis čtyř psychických funkcí viz. obrázek č.2 (Nakonečný, 2009)	14
Obrázek 3 Kretschmerovo rozdělení podle tělesných konstrukcí (Nakonečný, 2009).	15

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Preferované pohlaví	27
Graf 2 Preferované pohlaví	Chyba! Záložka není definována.
Graf 3 Preferované pohlaví	29
Graf 4 Úroveň učitele předávání odborné dovednosti	30
Graf 5 Odborníkem v oboru v očích žáků	31
Graf 6 Respekt žáků vůči učiteli praktického vyučování	32
Graf 7 Zaujetí oboru, ve kterém žák studuje.....	33
Graf 8 Zájem žáků pokračovat v oboru po SOŠ nebo SOU	34
Graf 9 Motivace od učitele praktického vyučování pro žáky	35
Graf 10 Přístup učitele praktického vyučování	36
Graf 11 Důvěryhodnost učitele praktického vyučování	37
Graf 12 Svěření žáka s problémy učiteli praktického vyučování.....	38
Graf 13 Úroveň přípravy učitele praktického vyučování na vyučování	39
Graf 14 Ochota učitele praktického vyučování	40
Graf 15 Možnost žáků vyjádření názoru ve praktické výuce.....	41
Graf 16 Atmosféra v hodinách praktického vyučování	42
Graf 17 Učební styl učitele praktického vyučování	43
Graf 18 Vyhodnocení žáků učebního stylu učitele praktického vyučování.....	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

„vlastní zdroj“

Příloha č. 2: Dotazník vyplněný od žáka z oboru vzdělání s maturitní zkouškou

„vlastní zdroj“

Příloha č. 3: Dotazník vyplněný od žáka z oboru vzdělání s výučním listem

„vlastní zdroj“

Dotazník

Prosím o vyplnění dotazníku, který je důležitou součástí bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní a všechna data z dotazníku budou použita pouze k potřebám bakalářské práce. Vaše odpovědi, prosím, zakroužkujte.

Obor:	
Třída:	Věk:
Ročník:	Vaše pohlaví: <ul style="list-style-type: none">• Muž• Žena

1. Preferujete jako učitele odborného výcviku muže nebo ženu?

- Muž
- Žena
- Není rozhodující

2. Je pro Vás věk učitele praktického vyučování důležitým mezníkem pro předávání zkušeností?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

3. Jaký máte pocit z vašeho učitele praktického vyučování?

- Negativní
- Pozitivní
- Neutrální

4. Myslíte si, že Váš učitel praktického vyučování umí dobře předat a naučit odborné dovednosti?

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

5. Máte dojem, že se Váš učitel praktického vyučování vyzná ve svém oboru?

- Ano
- Ne
- Neumím posoudit

6. Respektujete svého učitele praktického vyučování?

- Ano
- Ne

7. Zaujal Vás obor, který studujete? (Konkrétně technologie a praxe/odborný výcvik)

- Ano, oboje
- Ne, ani jedno
- Jen technologie
- Jen praxe/ odborný výcvik

8. Chcete pokračovat ve svém oboru i po absolvování SOŠ/SOU? (včetně vysoké školy)

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlel/a jsem nad tím

9. Dokázal Vás učitel praktického vyučování motivovat k pokračování ve vašem oboru?

- Ano
- Ne
- Odradil Vás

10. Jaký má k Vám váš učitel praktického vyučování přístup?

- Přátelský
- Negativní
- Neutrální

11. Je Váš učitel praktického vyučování důvěryhodný?

- Ano
- Ne

12. Svěřili byste se se svými osobními problémy učiteli praktického vyučování?

- Ano
- Ne
- Záleží na závažnosti

13. Myslíte si, že Váš učitel praktického vyučování je dostatečně připraven na výuku praxe/odborného výcviku?

- Ano
- Ne
- Jak kdy

14. Je učitel ochotný Vám vždy poradit a vysvětlit danou učební látku?

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

15. Máte při výuce praxe/odborného výcviku možnost vyjádřit svůj názor?

Scanned with
CamScanner

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

16. Jaká je atmosféra při hodinách praxe/odborného výcviku?

- Přátelská
- Napjatá
- Nepříjemná

17. Jaký učební styl praktikuje Váš učitel praktického vyučování?

- **Autoritativní styl** (*učitel nespolupracuje a nerespektuje se žáky, je netolerantní, nepoužívá žádný humor ve výuce, dává se příliš na obdiv.*)
- **Demokratický styl** (*podporuje sebereflexi u sebe i u žáků, svažuje jejich názor, diskutuje o problémech a vytváří příznivé sociální podmínky.*)
- **Liberalní styl** (*snaží se splnit své povinnosti, je příliš měkký a nerozhodný, žáci zneužívají jeho nerozvážnosti.*)

18. Vyhovuje Vám tento učební styl?

- Ano
- Ne
- Neumím posoudit

Dotazník

Prosím o vyplnění dotazníku, který je důležitou součástí bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní a všechna data z dotazníku budou použita pouze k potřebám bakalářské práce. Vaše odpovědi, prosím, zakroužkujte.

Obor: <u>Strojírenství</u>	
Třída: <u>3.S.</u>	Věk: <u>19</u>
Ročník: <u>třetí</u>	Vaše pohlaví: ☒ Muž ☐ Žena

1. Preferujete jako učitele odborného výcviku muže nebo ženu?

- Muž
- Žena
- Není rozhodující

2. Je pro Vás věk učitele praktického vyučování důležitým mezníkem pro předávání zkušeností?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

3. Jaký máte pocit z vašeho učitele praktického vyučování?

- Negativní
- Pozitivní
- Neutrální

4. Myslíte si, že Váš učitel praktického vyučování umí dobře předat a naučit odborné dovednosti?

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

5. Máte dojem, že se Váš učitel praktického vyučování vyzná ve svém oboru?

- Ano
- Ne
- Neumím posoudit

6. Respektujete svého učitele praktického vyučování?

Scanned with
CamScanner

- Ano
- Ne

7. Zaujal Vás obor, který studujete? (Konkrétně technologie a praxe/odborný výcvik)

- Ano, oboje
- Ne, ani jedno
- Jen technologie
- Jen praxe/ odborný výcvik

8. Chcete pokračovat ve svém oboru i po absolvování SOŠ/SOU? (včetně vysoké školy)

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlel/a jsem nad tím

9. Dokázal Vás učitel praktického vyučování motivovat k pokračování ve vašem oboru?

- Ano
- Ne
- Odradil Vás

10. Jaký má k Vám váš učitel praktického vyučování přístup?

- Přátelský
- Negativní
- Neutrální

11. Je Váš učitel praktického vyučování důvěryhodný?

- Ano
- Ne

12. Svěřili byste se se svými osobními problémy učiteli praktického vyučování?

- Ano
- Ne
- Záleží na závažnosti

13. Myslíte si, že Váš učitel praktického vyučování je dostatečně připraven na výuku praxe/odborného výcviku?

- Ano
- Ne
- Jak kdy

14. Je učitel ochotný Vám vždy poradit a vysvětlit danou učební látku?

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

15. Máte při výuce praxe/odborného výcviku možnost vyjádřit svůj názor?

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

16. Jaká je atmosféra při hodinách praxe/odborného výcviku?

- Přátelská
- Napjatá
- Nepříjemná

17. Jaký učební styl praktikuje Váš učitel praktického vyučování?

- **Autoritativní styl** (učitel nespolupracuje a nerespektuje se žáky, je netolerantní, nepoužívá žádný humor ve výuce, dává se příliš na obdiv.)
- **Demokratický styl** (podporuje sebereflexi u sebe i u žáků, svažuje jejich názor, diskutuje o problémech a vytváří příznivé sociální podmínky.)
- **Liberalní styl** (snaží se splnit své povinnosti, je příliš měkký a nerozhodný, žáci zneužívají jeho nerozvážnosti.)

18. Vyhovuje Vám tento učební styl?

- Ano
- Ne
- Neumím posoudit

Dotazník

Prosím o vyplnění dotazníku, který je důležitou součástí bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní a všechna data z dotazníku budou použita pouze k potřebám bakalářské práce. Vaše odpovědi, prosím, zakroužkujte.

Obor: <i>jetný mechanik</i>	
Třída: <i>10PS</i>	Věk: <i>16</i>
Ročník: <i>1. ročník</i>	Vaše pohlaví: ☐ Muž ☒ Žena

1. Preferujete jako učitele odborného výcviku muže nebo ženu?

- Muž
- Žena
- Není rozhodující

2. Je pro Vás věk učitele praktického vyučování důležitým mezníkem pro předávání zkušeností?

- Ano
- Ne
- Nedokážu posoudit

3. Jaký máte pocit z vašeho učitele praktického vyučování?

- Negativní
- Pozitivní
- Neutrální

4. Myslíte si, že Váš učitel praktického vyučování umí dobře předat a naučit odborné dovednosti?

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

5. Máte dojem, že se Váš učitel praktického vyučování vyzná ve svém oboru?

- Ano
- Ne
- Neumím posoudit

6. Respektujete svého učitele praktického vyučování?

- Ano
- Ne

7. Zaujal Vás obor, který studujete? (Konkrétně technologie a praxe/odborný výcvik)

- Ano, oboje
- Ne, ani jedno
- Jen technologie
- Jen praxe/ odborný výcvik

8. Chcete pokračovat ve svém oboru i po absolvování SOŠ/SOU? (včetně vysoké školy)

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlel/a jsem nad tím

9. Dokázal Vás učitel praktického vyučování motivovat k pokračování ve vašem oboru?

- Ano
- Ne
- Odradil Vás

10. Jaký má k Vám váš učitel praktického vyučování přístup?

- Přátelský
- Negativní
- Neutrální

11. Je Váš učitel praktického vyučování důvěryhodný?

- Ano
- Ne

12. Svěřili byste se se svými osobními problémy učiteli praktického vyučování?

- Ano
- Ne
- Záleží na závažnosti

13. Myslíte si, že Váš učitel praktického vyučování je dostatečně připraven na výuku praxe/odborného výcviku?

- Ano
- Ne
- Jak kdy

14. Je učitel ochotný Vám vždy poradit a vysvětlit danou učební látku?

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

15. Máte při výuce praxe/odborného výcviku možnost vyjádřit svůj názor?

- Ano
- Ne
- Ve většině případů ano

16. Jaká je atmosféra při hodinách praxe/odborného výcviku?

- Přátelská
- Napjatá
- Nepříjemná

17. Jaký učební styl praktikuje Váš učitel praktického vyučování?

- Autoritativní styl** (učitel nespolupracuje a nerespektuje se žáky, je netolerantní, nepoužívá žádný humor ve výuce, dává se příliš na obdiv.)
- **Demokratický styl** (podporuje sebereflexi u sebe i u žáků, svažuje jejich názor, diskutuje o problémech a vytváří příznivé sociální podmínky.)
- **Liberalní styl** (snaží se splnit své povinnosti, je příliš měkký a nerozhodný, žáci zneužívají jeho nerozvážnosti.)

18. Vyhovuje Vám tento učební styl?

- Ano
- Ne
- Neumím posoudit